

KARKONOSKIE WYCIECZKI – CENTRUM

SPRÁVA KRKONOŠSKÉHO NÁRODNÍHO PARKU

www.krnapp.cz

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNI FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt je spolufinancován
Státním fondem životního prostředí ČR
na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.
www.mzp.cz www.sfzp.cz

Muzeum Rzemiosł Karkonoskich w miejscowości Ponikla

Z miejscowości Poniklá przez Stromkovice [czes. Stromkovice] i Krzyżlice [czes. Křižlice] do Benecka

W poszukiwaniu historii gmin karkonoskich

Muzeum Rzemiosł Karkonoskich, Poniklá ➔ kapliczka Panny Marii, Stromkovice ➔ kościół ewangelicki, Krzyżlice ➔ Młyn Mikoláška [czes. Mikoláškův młyn], Krzyżlice ➔ Benecko, kapliczka św. Huberta ➔ Benecko, Skatka [czes. Skalka] (centrum)

stopień trudności: trasa trudna ➔ długość trasy: 21,5 km

Punktem początkowym wycieczki jest **Muzeum Rzemiosł Karkonoskich Poniklá**. Blisko 700 eksponatów z prywatnych zbiorów prezentuje zwiedzającym, jak kiedyś wyglądało życie na podgórzu Karkonoszy. Można zobaczyć wystawę

rolniczą, pomieszczenie probostwa, oświetlenie, obróbkę lnu, pranie i prasowanie prania, produkcję masła, roboty szewskie, produkcję guzików, szmelc, ozdoby perelkowe, stolarstwo, gospódkę, modę i dodatki z czasów Pierwszej Republiki,

Bożonarodzeniowe ozdoby z firmy Rautis

kącik zabaw dla dzieci, wystawę wózków pani Jitki Krejčovej, galerię koronek oraz inne ciekawostki.

Jeśli zainteresowała Cię zręczność i pomyślność tutejszych mieszkańców, zostań tu jeszcze chwilę i sprawdź, jak wykonać oryginalne ozdoby perełkowe w tradycyjnym zakładzie ozdób bożonarodzeniowych **Rautis**, który znajduje się po przeciwnej stronie drogi, kilka kroków od muzeum.

Po wycieczce śladami historii Karkonoszy na żywo, wyrusz z zakładu produkcyjnego Rautis, z powrotem drogą w kierunku muzeum (stoisz plecami do niego), idź drogą w prawo, która jest oznakowaną trasą rowerową K8. W odległości około 600 m od muzeum, przed ostrym zakretem w lewo, skręć w prawo, idąc między domami i polanami skróćisz drogę, która po 400 metrach znów zaprowadzi Cię do drogi głównej (trasy rowerowej Kb8). Podążaj trasą rowerową przez około 600 m, przed ostrym zakretem w prawo

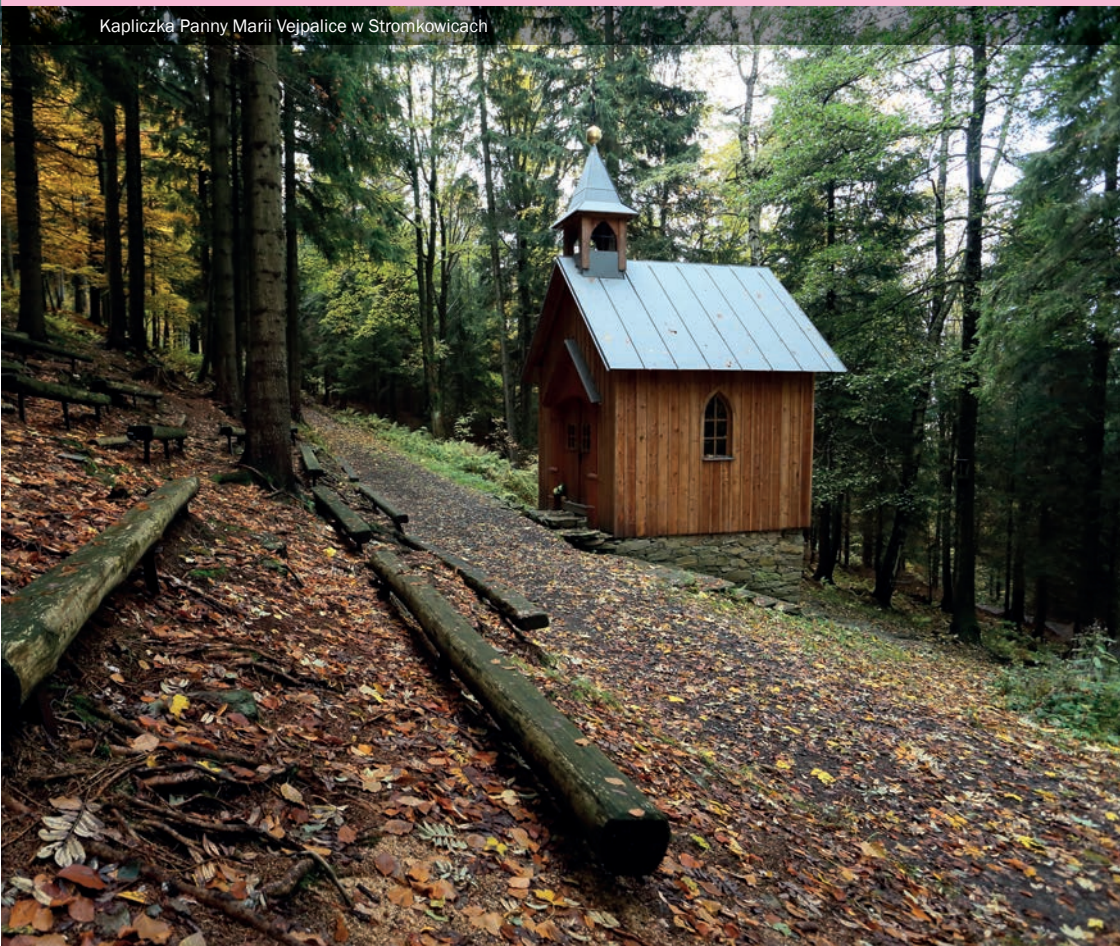
skręć w drogę po lewej stronie. W ten sposób opuścisz oznakowaną trasę rowerową K8. Droga poprowadzi Cię wśród pól i łąk. Prowadzi około 1,2 km do rozdroża, gdzie musisz wejść na żółty szlak. Skręć w prawo, idąc żółtym szlakiem prowadzącym głównie przez las, przejdź odcinek około 2,8 km, aż do rozdroża (przystanek autobusowy Horní Dušnice). Z rozdroża kieruj się w prawo niebieskim szlakiem, który jest jednocześnie oznakowaną trasą rowerową K8A. Do kolejnego rozdroża dojdiesz po około 1,2 km. Zejdź z niebieskiego szlaku, kontynuując wędrowkę tylko po trasie rowerowej, około 900 m. Na skrzyżowaniu w lesie zejdź z oznakowanej trasy rowerowej K8A, idź prosto, dosłownie kilka kroków, do kolejnego skrzyżowania. Skręć w prawo, po 1100 metrach dotrzesz do drewnianej stromkowickiej **kapliczki Marii Panny**, która znajduje się wśród lasów. Mała świątynia powstała w 60-tych latach XIX wieku, kiedy to Panna Maria przywróciła wzrok niewidomej kobiecie. Kapliczka szybko stała się popularnym

celem pielgrzymów, wkrótce powstała tutaj również Droga Krzyżowa. W 1949 roku zakazano organizacji procesji. Kapliczka ponownie została ograbiona. Drewniana konstrukcja powoli niszczała w surowym klimacie. Pierwotna kapliczka została wiosną 2007 roku rozebrana, ponieważ groziło jej zawalenie. W wyniku działań Dyrekcji KPN oraz obywatelskiego stowarzyszenia Zdrowe Karkonosze, w jej miejscu postawiono nową drewnianą kaplicę. Wnętrze kaplicy zdobi drewniany obraz Panny Marii na ołtarzu.

Od kapliczki kontynuuj wędrowkę prosto drogą leśną, przez około 500 m. Następnie idź między domami i łąkami,

laskami, po nieoznakowanej drodze, obok Szczytu Dańka [czes. Daňkův vrch], kolejne 2 km. Za szczytem Dańka, gdzie znajduje się lotnisko do awaryjnego lądowania śmigłowców, idź za zakrętem w lewo na pierwszym rozdrożu w prawo. Po 200 m dojdiesz do skrzyżowania, skreć w lewo na żółty szlak turystyczny. Idź żółtym szlakiem 600 m, następnie kontynuuj wędrowkę w prawo drogą, zejdź z oznakowanej trasy dla pieszych. Po 400 m wejdiesz na drogę, którą prowadzi oznakowana trasa rowerowa nr 4295, następnie nr 22. Po niej skreć w lewo. Idź kolejnych 1,3 km po trasie rowerowej nr 22, obok Urzędu Gminy Roudnice. Skreć w lewo na nieoznakowaną drogę,

Kapliczka Panny Marii Vejpalice w Stromkowicach

która kopiuje kierunek trasy rowerowej nr 22. Idź jeszcze 600 m drogą aż do rozdroża. Tutaj skręć w prawo, a po dalszych 300 m ponownie wejdź na trasę rowerową. Idź trasą rowerową nr 22 jeszcze 500 m, następnie skręć w lewo na skrzyżowaniu, już z daleka zobaczysz wieżę kościoła ewangelickiego w Krzyżlicach.

Krzyżlice razem z kilkoma sąsiadującymi miejscowościami, są położone wysoko w górach, tworzą coś w rodzaju trudno dostępczej wyspy. **Kościół ewangelicki w Krzyżlicach** [czes. *Evangelický kostel*

v Křižlicích] został wybudowany w 1786 roku przez Krzyżlicki Zbór Ewangelicki, będący w tamtym czasie największym w Czechach, zadeklarował wyznanie luterzańskie. Wówczas był to prostokątny budynek bez wieży, który musiał pomieścić jak największą liczbę wiernych. w środku znajdował się ołtarz skierowany tradycyjnie na wschód, nad nim ambona z typową, rzeźbioną i pomalowaną na biało luterzańską kazalnicą. Kościół był wielokrotnie udoskonalany w ciągu mijających lat, stał się tym samym wyrazistą i bardzo charakterystyczną dominantą w regionie. Dzięki

Wnętrze kościoła ewangelickiego w Krzyżlicach [czes. *Křižlice*]

Ścieżka edukacyjna ze zwierzątkami, Benecko

zbiórkom zbudowano w 1842 roku organy, zaś w 1878 roku dobudowano wieżę z wysokim, spiczastym dachem. Następnie w 1881 roku wciągnięto na wieżę trzy dzwony - Wiara, Nadzieja i Miłość, które zostały uroczystie poświęcone w obecności 1 500 osób. Po powstaniu Republiki tutejszy zbór stał się częścią

Ewangelickiego Kościoła Czeskokobraterskiego, który działa tu do dziś. Kościół jest nadal aktywnym ośrodkiem życia duchowego, regularnie odprawiane są tutaj nabożeństwa i szereg innych aktywności religijnych, jak na przykład koncerty letnie lub bożonarodzeniowe msze.

Kieruj się w lewą stronę idąc z kościoła w stronę do rozdroża. Na rozdrożu skróć w prawo, po około 300 m dojdiesz do

skrzyżowania. Idź prosto, zaś po kilku krokach droga poprowadzi Cię w prawo. Przejdź tą drogą około 1,8 km aż do głównej drogi. Skróć w prawo do **Młyna Mikoláška [czes. Mikoláškov mlyn]**, który widziałeś z drogi. Budynek młyna jest jednym z najlepiej zachowanych młynów karkonoskich, pod kątem architektonicznym i technologicznym. Pierwotnie parterowy młyn został wybudowany w drugiej połowie XVIII wieku. W drugiej połowie XIX wieku na pierwotnie parterowym pomieszczeniu zrębowym młyna dobudowano kilkupiętrową, deskowaną przybudówkę imitującą konstrukcję zrębową. W ten sposób młyn został zakwalifikowany do kategorii budynków piętrowych.

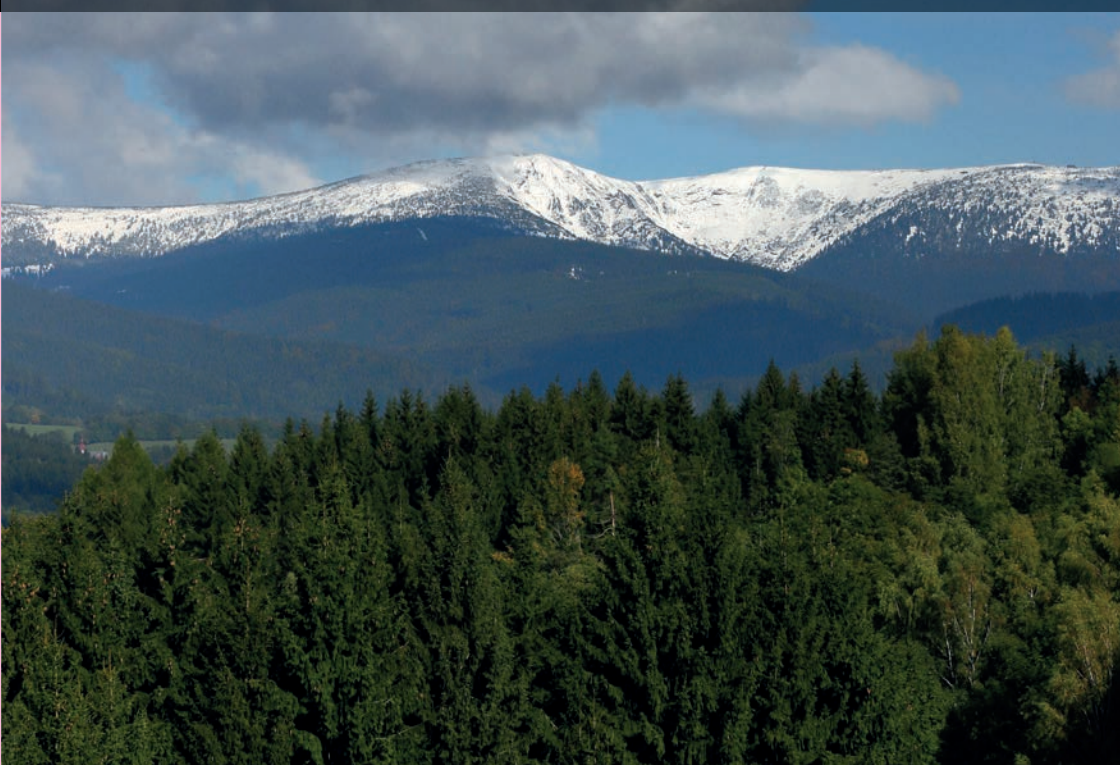
Z młyna przejdź przez ulicę do mostu na rzece Izerce. Idź drogą, która cały czas będzie Cię prowadzić nieznacznie w prawo.

Po 1,8 km dotrzesz do drogowskazu pod Kotelskim Punktem Widokowym [czes. u Kotelské vyhlídky]. Stąd podążaj w lewo, czerwona Droga Buchara, aż do **Benecka**, które jest najwyżej położoną miejscowością górską w zachodnich Karkonoszach. Dojdiesz do miejsca, w którym stoi **kapliczka św. Huberta**, patrona myśliwych. Patronat ma swoje źródło w herbie Benecka – krzyż św. Huberta pojawia się na pieczęci już w 1842 roku. Kaplica została poświęcona w ramach nabożeństwa ekumenicznego 30. 7. 2005. Pierwszy raz zabrzmiał również dzwonek przeniesiony tutaj z dzwonnicy przy Budzie Hanča [czes. u Hančovy boudy]. Od tej pory rozbrzmiewa codziennie trzy razy – o godzinie 7, 12 i 20. Na szyldzie znajdującym się nad wejściem widoczny jest relief z godłem gminy, wyciosany w piaskowcu górkim. Cztery małe okna oświetlają wnętrze, w którym

wrażenie zrobi na Tobie z pewnością obraz główny ze św. Hubertem. Pośrodku sceny stoi jeleń z płonąącym krzyżem między porożem. Po lewej stronie klęczy łowca Hubert z kopia i psami, w zachwycie patrzy na zjawę. W prawej części obrazu widać stojącego, siwego mnicha, w tle łania i chałupa – pustelnia. Obraz jest dziełem Miloša Gerstnera, dawnego wójta gminy i jednego z głównych inicjatorów budowy.

Kapliczkę dzieli tylko niewielki kawałek od punktu widokowego **Skały Jindry [czes. Jindrova skála]**. Jak głosi legenda, przy skale mieszkał pustelnik reguły św. Benedykta, skąd prawdopodobnie później miejscowość przyjęła nazwę Benecko. Dziś stoi tutaj kapliczka św. Huberta. Idąc od skały idź cały czas czerwonym szlakiem. Po około 500 m dojdiesz do centrum miejscowości Benecko.

Kociot z Benecka

Vrchlabí – pałac

Z miejscowości Vrchlabí do Horní Branné

Zamek Vrchlabí ➔ KCEV Krtek, Vrchlabí ➔ Ogród klasztorny [czes. Klášterní zahrada], Vrchlabí ➔ Karkonoskie Muzeum Cztery Domki [czes. Krkonošské muzeum Čtyři domky], Vrchlabí ➔ Harrachowski Grobowiec św. Krzyża [czes. Harrachovská hrobka sv. Kříže], Horní Branná

stopień trudności: trasa łatwa

długość trasy: 7,4 km

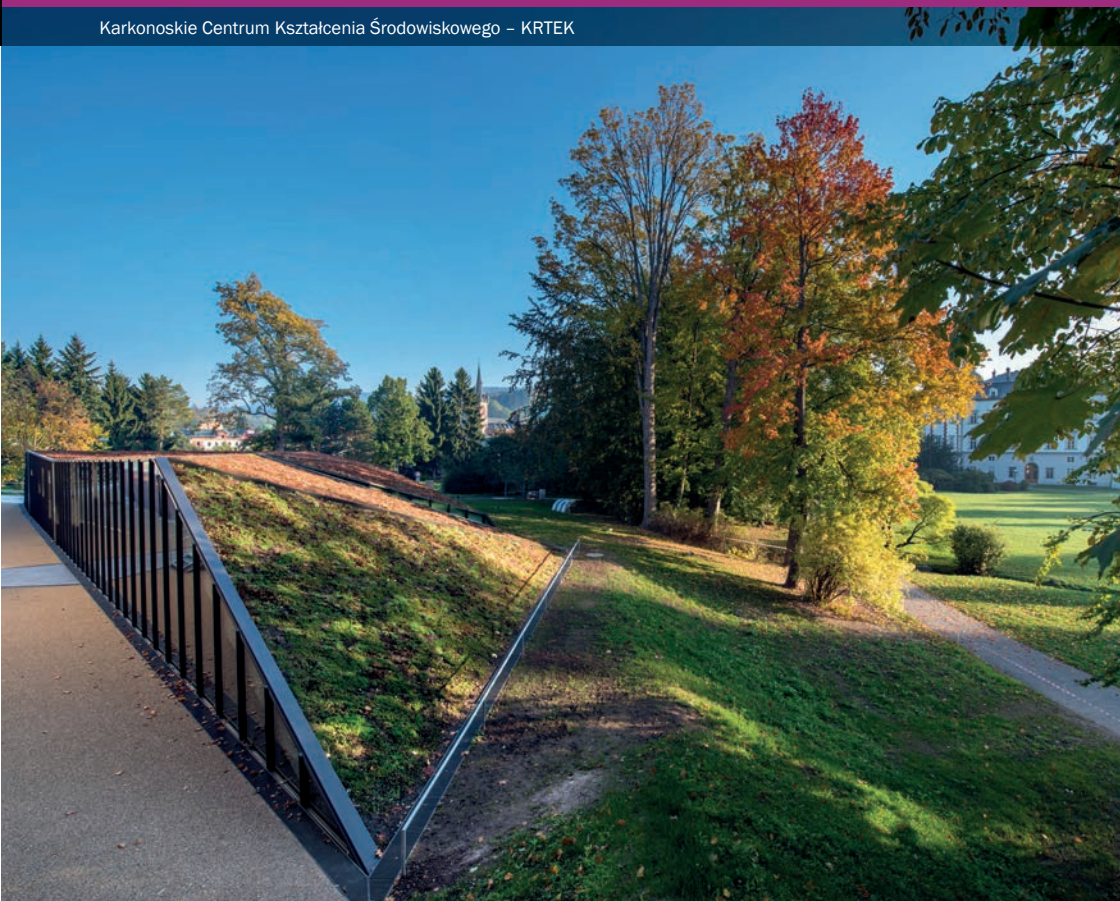
Malownicze miasteczko górskie **Vrchlabí** jest idealnym miejscem wypadowym dla pieszych wycieczek po okolicy. Swoim gościom oferuje możliwość zwiedzenia wyjątkowych zabytków kultury oraz cenionego pod kątem architektury nowoczesnego budownictwa. Historycznie najwybitniejszą postacią miasta był Kryštof Gendorf, który w 1533 roku kupił całe

włości Vrchlabí. W tym samym jeszcze roku Vrchlabí otrzymało prawa miejskie i herb. Gendorf nadał również miastu nową niemiecką nazwę, powstała w drodze przekładu z języka czeskiego – Hohenelbe. W 1546 roku rozpoczął budowę **Zamku**, który stanowi punkt początkowy niniejszej wycieczki. Zamek i ogród bardzo się zmienił w ciągu ponad

czterystu lat. Budynek Gendorfa nie przypominał dzisiejszego, eleganckiego pałacu – otaczała go szeroka na 12 metrów fosa, przez którą wchodziło się do zamku, pokonując trzy mosty. Ostatnimi szlachcicami na zamku byli Czernin-Morzinowie. Część ówczesnych mebli zamkowych dostępna jest w Muzeum **Karkonoskim** we Vrchlabí lub w Muzeum Pogórza Karkonoskiego w Trutnowie [czes. Muzeum Podkrkonoší v Trutnově]. Obecnie zamek jest siedzibą Urzędu Miasta a zwiedzający mogą swobodnie wchodzić wyłącznie do hali wejściowej, gdzie można prócz intarsjowanych drzwi oraz zdobionych ław z XVII wieku, podziwiać również obrazy ostatnich złowionych niedźwiedzi karkonoskich.

Z wejścia zamku idź w prawo drogą obok stawu. Skręć w prawo, na pierwszym rozdrożu ponownie skręć w prawo. Dojdiesz do miejsca, które warto zwiedzić. Przed budynkiem Dyrekcji KPN otwarto uroczyste w 2014 roku **Karkonoskie Centrum Edukacji Ekologicznej [czes. Krkonošské centrum environmentálního vzdělávání]**, któremu nadano przezwisko Krecik – Krtek. Autorem niepozornego z zewnątrz budynku jest Ing. arch. Petr Hájek. KCEE Krecik dzięki unikatowej formie i oryginalnemu wykonaniu stał się centrum uwagi architektów, projektantów, budowniczych oraz szerokiej publiczności. Budynek otrzymał kilka nominacji i nagród. Krecik posiada salę wykładową, która może pomieścić około 80 osób, laboratoria, małą galerię

Karkonoskie Centrum Kształcenia Środowiskowego – KRTEK

oraz bibliotekę, jak również miejsce, w którym można zorganizować kameralne koncerty, krótkoterminowe wystawy lub inne wydarzenia o charakterze kulturalnym. Pomieszczenia tego wyjątkowego budynku można zobaczyć w ramach regularnego zwiedzania.

Z KCEE wchodzisz do **Ogrodu klasztornego [czes. Klášterní zahrada]**. Ogród składa się z trzech części, które można zwiedzić, odpocząć w nich i dowiedzieć się czegoś nowego. W pierwszej części możesz przetestować swoje zmysły na ścieżce do stąpania, przejść przez wiklinowy tunel lub usiąść w altanie. Kolejną część ogrodu rozpościera się przy stawie. Można podziwiać tutaj wystawę petrologiczną pod gołym niebem, którą tworzą wielkie głązy karkonoskich skał

wraz z tablicami informacyjnymi poświęconymi geologii Karkonoszy. Wędrując drogą między tymi dwoma częściami trafisz na ostatnią, największą część Ogrodu klasztornego, w której znajdują się rabaty z charakterystyczną florą karkonoską oraz sad tradycyjnych odmian drzewek owocowych. Jeśli podoba Ci się w ogrodzie i chciałbyś jeszcze coś zobaczyć, idź do Krecika lub na recepcję Dyrekcji KPN, weź ulotkę *Karkonoskie wyszukiwarki [czes. Krkonošské hledačky]* i odkryj Tajemnice ogrodu klasztornego [czes. „Tajemství klášterní zahrady“].

Po około 300 m dojdiesz do skrzyżowania (Rynek Pokoju, czes. náměstí Míru). Zobacysz neogotycki kościół św. Wawrzyńca, wybudowany w latach 1886–1889. Kieruj się na skrzyżowaniu w lewo,

Były klasztor zakonu augustianów

Cztery zabytkowe domki na Rynku Pokoju [czes. náměstí Míru]

W harrachowskim grobowcu

tylko kilka kroków dzieli Cię od unikatowego zespołu czterech domów szczytowych, należących do najstarszych budowli architektury ludowej w Karkonoszach. Stanowią cenną pozostałość po pierwotnej zabudowie miejskiej. Dziś w pomieszczeniach domków znajduje się wystawa **Muzeum Karkonoskiego** oraz centrum informacji Dyrekcji KPN. Wystawa prezentuje przemysł Inniarski w Karkonoszach, malowane meble ludowe z końca XVIII wieku i początku XIX wieku oraz historię miasta Vrchlábí i Karkonoszy.

Z muzeum przejdź przez ogród z powrotem do dawnego Klasztoru Augustianów. Stąd idź prosto na wzgórze, zielonym szlakiem. Przejdź przez most, za mostem skrzyć w prawo. Następnie idź lewo-skrętem, ciągle zielonym szlakiem. Na odcinku około 3,3 km trasa poprowadzi

Cię wśród łąk, pól i lasów, od czasu do czasu pojawiają się domy, aż do miejscowości Valteřice, do remizy strażackiej. Nie zapomnij podczas wędrówki zatrzymać się od czasu do czasu, rozejrzeć i rozkoszować wspaniałymi widokami. Na skrzyżowaniu przy remizie zielony szlak skieruje Cię w prawo, do kolejnego skrzyżowania. Stąd idź jeszcze 100 m w lewo, zielonym szlakiem. Cały czas idź prosto po nieoznakowanej drodze, około 2 km. Droga poprowadzi Cię przez część gminy Horní Branná, aż do Urzędu Gminy i Kościoła św. Mikołaja, stąd tylko kilka kroków dzieli Cię od **Harrachowskiego Grobowca św. Krzyża**. Budowę grobowca rozpoczęto już w 1840 roku. Grobowiec został poświęcony w 1870 roku. W podziemiach tej interesującej i rzadkiej budowli znajduje się krypta, w której złożono szczątki członków rodu Harrachów. Grobowiec można zwiedzać przy okazji wydarzeń kulturalnych.

Rzut kamieniem dzieli grobowiec od kolejnego zabytku miejscowości Horní

Branná – **Pałacu**. Zamek założył Zdeněk z Valdštejna. Po jego śmierci budowę dokończyła w 1582 roku jego żona, Marie z Martinic. Pałac, jak na swoją epokę, był niezwykle okazały. Miał dwa piętra – pierwsze kamienne, drugie drewniane z galeriami, z wieżyczką na szczycie dachu. Pałac uważano za czołowy wytwór ówczesnej sztuki budowlanej. Podczas Wojny Trzydziestoletniej pałac został spustoszony. Stopniowo dobudowano kolejne budynki do pałacu. W ten sposób powstał praktycznie kwadratowy kompleks gospodarczy, ze stosunkowo pustą przestrzenią w środku. Dwie bramy dla powozów i dwie bramki dla pieszych umożliwiały dostęp do budynku. Główna brama wschodnia ma ciosany portal, nad którym widnieje herb Harrachów. Pałac od 1945 roku był pod zarządem Dyrekcji Lasów Państwowych i Gospodarstw w Pradze, później objął go Lokalny Komitet Państwowy. Wraz ze zmianą układu sił politycznych pałac przeszedł w ręce gminy. Dziś znajduje się tutaj **wystawa „Życie pod górami“**.

Grobowiec harrachowski

Wieża widokowa Žalý

Vrchlabí, Horní Mísečky, Szpindlerowy Młyn [czes. Špindlerův Mlýn] ***Z miejscowości Vrchlabí przez trzy wzgórza do Szpindlerowego Młyna***

Vrchlabí, Herlíkovice – wieża widokowa Žalý ➔ Droga Buchara [czes. Bucharova cesta] (Šeřín – Černá skála – Mechovinec) ➔ Skála Harracha [czes. Harrachova skála] ➔ Droga Niedźwiedzia [czes. Medvědí cesta] ➔ Trasa wodociągowa [czes. Vodovodní cesta] ➔ Bedřichov ➔ centrum Szpindlerowego Młyna [czes. Špindlerův Mlýn]

stopień trudności: trasa trudna ➔ długość trasy: 15,4 km

Malownicze górskie miasteczko **Vrchlabí**, w którym znajduje się siedziba Dyrekcji Karkonoskiego Parku Narodowego,

stanowi idealną bazę wypadową podczas wędrówek turystycznych. Punktem wyjścia jest dzielnica miasta Herlíkovice. Wsiądź

do kolejki linowej, która zawiezie Cię na szczyt Přední Žalý.

Kilka metrów od górnej stacji kolejki linowej stoi kamienna wieża widokowa **Žalý**, która została wybudowana w 1892 roku. Kiedyś w tym miejscu stała drewniana wieża widokowa, której budowę zlecił w 1836 roku Jan Harrach. Przy dobrej widoczności można z wieży podziwiać całą panoramę Karkonoszy, część Gór Izerskich i Orlickich, podgórze oraz część Czeskiego Raju.

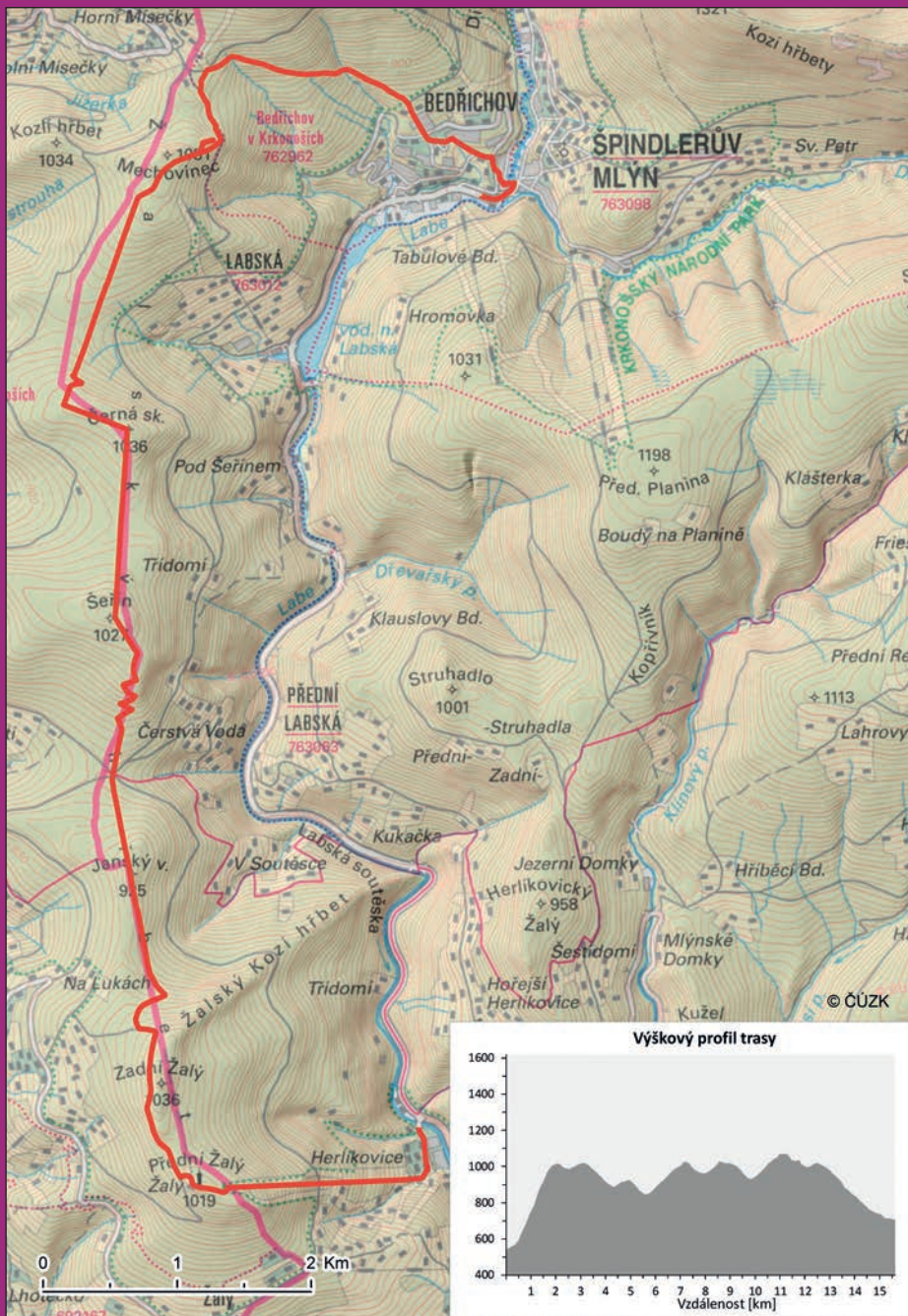
Z wieży widokowej skieruj się na czerwony szlak, który jest nazywany **Drogą Buchara** [czes. **Bucharova cesta**]. Przejdziesz tylko część Drogi Buchara, która łączy miasto Jilemnice i źródło Łaby. Całkowita

długość drogi wynosi niecałych 30 km (jeśli wyruszamy z Rynku Masaryka [czes. Masarykovo náměstí] w miejscowości Jilemnice). Trasa została tak nazwana na cześć Jana Buchara, nauczyciela prowadzącego, z miejscowości Dolní Štěpanice, jednego z twórców czeskiej turystyki i narciarstwa w Karkonoszach. Droga została zbudowana przez Jilemnicki Klub Czeskich Turystów oraz w dużej mierze dzięki samemu Janowi Bucharowi.

Droga Buchara w przybliżeniu podąża zgodnie z osią grzbietu górskiego Žalý. Później ciągnie się przez rozdroże Rovinka. Z rozdroża idziesz przez trzy szczyty Šeřín (1 027 m n. p. m.), Czarną skałę [czes. Černá skála] (1 039 m n. m.) i Mechovinec

Z kolejki linowej na Přední Žalý rozciąga się widok na środkowe Karkonosze

Harrachova skála

(1 081 m n. p. m.). Tę część Drogi Buchara nazywa się „**Drogą przez trzy wzgórza [czes. Cesta přes tři kopce]**“. Kiedyś należała do chętnie odwiedzanych tras narciarskich. Wyrazisty Šeřín oferuje szeroki widok na krajobraz z platformy widokowej na jego szczytowej skale. Czarna skała [czes. Černá skála] z wybudowanym punktem widokowym jest łatwo dostępna po oznaczonej ścieżce, jednakże widok z niej ogranicza las. Płaski Mechovinec to najwyższy i najbardziej wysunięty na północ szczyt grzbietu górskiego Žalý. W pobliżu przełęczy znajduje się miejsce na odpoczynek ze stołem na piknik. Można tutaj złączyć oddech i coś zjeść.

Idąc od Mechovince kontynuuj wędrówkę czerwonym szlakiem, Drogą Buchara, aż do zakrętu w lewo. Skieruj się na Niedźwiedzia ścieżkę dydaktyczną, idź do **Skały Harracha [czes. Harrachova skála]**. Ze Skały Harracha, która znajduje się na wysokości 1 035 metrów nad poziomem morza, rozciąga się wspaniała panorama na Szpindlerowy Młyn czy Horní Míšečky, podobnie jak na karkonoskie szczyty, na przykład Kozie Grzbiety [czes. Kozí hřbety], Łąkową Górę [czes. Luční hora], Złote

Wzgórze [czes. Zlaté návrší] czy Medvědin. Jeśli nie jesteś pewien, na który szczyt właśnie spoglądasz, popatrz na dostępną drewnianą mapę panoramiczną.

Niedźwiedzia ścieżka dydaktyczna [czes. Naučná Medvědí cesta], której trasa jest wypełniona tablicami informacyjnymi z ciekawostkami dotyczącymi niedźwiedzi, prowadzi do rozdroża. Tam łączy się z Drogą Buchara. Tutaj skreć w prawo. Idź cały czas Niedźwiedzią ścieżką dydaktyczną w kierunku do Szpindlerowego Młyna. Trasa przeplata się z inną ścieżką dydaktyczną – Historia Liczyrzepy. Po kilku metrach dotrzesz do rozdroża. Stąd kieruj się w prawą stronę, wciąż po Niedźwiedziej ścieżce dydaktycznej, a jednocześnie po czerwonym szlaku turystycznym, nazywanym Drogą Wodociągową [czes. Vodovodní cesta].

Zejdź tą drogą aż do **miejsowości Bedřichov**, miejskiej części Szpindlerowego Młyna. Nazwa tej części miasta wzięła się od imienia Bedřicha z rodu Harrachów, który był poprzednikiem wspomnianego już Jana Harracha. Przejdiesz przez miasto idąc obok domów mieszkalnych, basenu pływackiego, hoteli

i pensjonatów. Droga doprowadzi Cię do Szpindlerowego Młyna.

Centrum górskie **Szpindlerowy Młyn** [czes. **Špindlerův Mlýn**] leży w samym sercu Karkonoszy. Miasto rozpościera się u zbiegu dolin, przez które płynie rzeka Łaba [czes. Labe] oraz Potok Dolny [czes. Dolský potok]. Do miasta należą również przyległe pasma górskie, lasy, enklawy łąkowe, jak również aglomeracja osiedlowa. Miasto oferuje swoim gościom i mieszkańcom szeroką sieć ścieżek turystycznych dla turystyki pieszej, rowerowej i narciarstwa biegowego, na szczyty górskie i w kierunku podgórze. Nazwa miasta wzięła się od młynarza Špindlera, który wraz z sąsiadami postarał się o wybudowanie własnego kościółka. Otrzymali oni pozwolenie 13

lipca 1793 roku na mocy dekretu monarchy Franciszka I. To również historyczna data, bowiem w tym dniu Szpindlerowy Młyn stał się samodzielną osadą.

Przez centrum miasta płynie rzeka Łaba. Nad korytem rzeki znajduje się sklepienie unikatowego szpindlerowskiego mostu – jest to Biały Most [czes. Bílý most]. Ten żelazobetonowy, łukowy most segmentowy, został zbudowany w 1911 roku. Ze względu na swój kształt stanowi symbol miasta. Długość mostu wynosi 27,6 m i stanowi dzisiaj część strefy dla pieszych. Skręć w prawo za Białym Mostem. Idź wzdłuż drogi, a po około 300 metrach zobaczysz po lewej stronie dworzec autobusowy – stąd dostaniesz się autobusem z powrotem do Vrchlabí.

Figura Jana Nepomucena, Biały most [czes. Bílý most] oraz hotel Hubertus

Zamek Jilemnice [czes. Jilemnický zámek]

Z Sovinca do miejscowości Jilemnice

Platforma widokowa Sovinec ➔ Wieża widokowa Žalý ➔ ruiny zamku Štěpanice ➔ domek Bohumila Hanča Jilemnice ➔ Karkonoskie Muzeum Jilemnice ➔ Ciekawska uliczka Jilemnice [czes. Zvědavá ulička Jilemnice]

stopień trudności: trasa trudna ➔ długość trasy: 16,3 km

Punktem początkowym wycieczki jest **Platforma widokowa Sovinec**. Można się wybrać na wieżę widokową, jeśli trafisz autobusem z Vrchlabí lub Jilemnice zjeżdżając Na Křížovky (przystanek autobusowy Benecko, Mrklöv, na Křížovkách). Z przystanku idź w stronę parkingu, wyrusz z lewego rogu parkingu ścieżką, koło lasu, między łąkami, po blisko 500 m dotrzesz

do miejsca, gdzie na szczycie pagórka Sovinec (765 m n. m.) znajduje się platforma widokowa.

Tą samą drogą wróć na parking, przejdź przez drogę i skreć w prawo żółtym szlakiem, który poprowadzi Cię w górę, aż na szczyt Přední Žalý (1 019 m n. p. m.). Stoi tutaj kamienna wieża widokowa **Žalý**, zbudowana

w 1892 roku. Przy dobrej widoczności można z wieży podziwiać całą panoramę Karkonoszy, część Gór Izerskich i Orlickich, pogórze oraz część Czeskiego Raju.

Z wieży widokowej skieruj się na czerwony szlak, który jest nazywany **Drogą Buchara [czes. Bucharova cesta]**, w kierunku na Benecko. Trasa została tak nazwana na cześć Jana Buchara, nauczyciela prowadzącego z miejscowości Dolní Štěpanice, jednego z twórców czeskiej turystyki i narciarstwa w Karkonoszach. Droga została zbudowana przez Jilemnicki Klub Českich Turystów oraz w dużej mierze dzięki samemu Janowi Bucharowi.

Benecko to najwyżej położona górską miejscowość w zachodnich Karkonoszach.

Podążając zgodnie z trasą, przejdiesz przez jego centrum, kierując się czerwonym szlakiem. Wielokrotnie będziesz mieć okazję, by się zatrzymać i rozkoszować wspaniałymi widokami na grzbiecie Karkonoszy. Świątynnym miejscem na krótką przerwę jest na przykład Skala Jindry [czes. Jindrova skála], koło której przejdiesz, mając ją po lewej stronie, po blisko 500 m od drogowskazu turystycznego przy centralnym parkingu w centrum gminy. Jak głosi legenda, przy skale mieszkał pustelnik reguły św. Benedykta, skąd prawdopodobnie później miejscowość przyjęła nazwę Benecko. Dziś stoi tutaj kapliczka św. Huberta, patrona myśliwych.

Idź cały czas Drogą Buchara wychodząc od kapliczki, miniesz kolejny drogowskaz

Kaplica św. Huberta Benecko

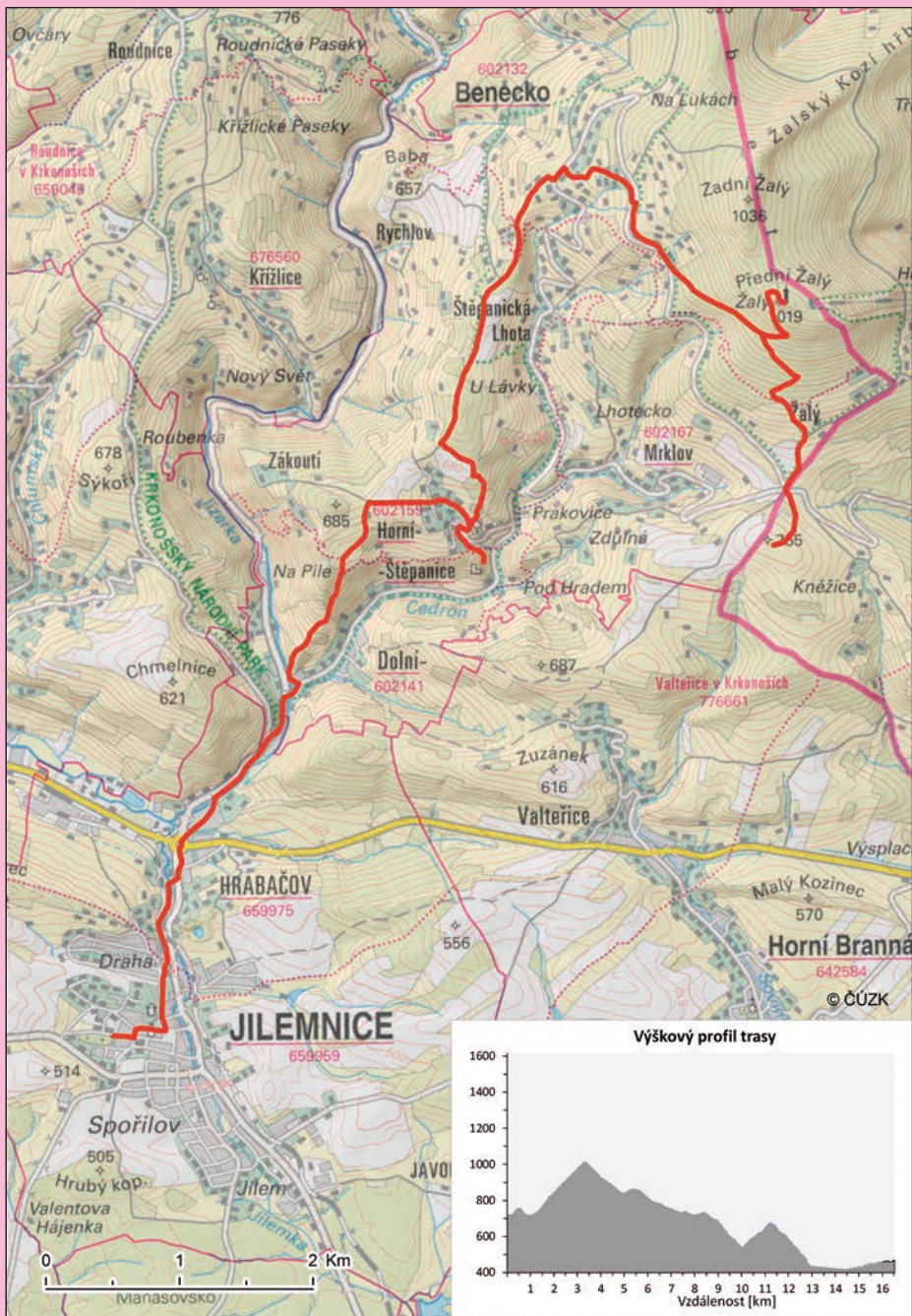

Ruiny zamku Štěpanice

turystyczny, a po około 1,3 km, jeszcze przed drogowskazem przy Kotelskim Punkcie Widokowym [czes. Kotelská vyhlídka], skręć w lewo na leśną ścieżkę, w kierunku miejscowości Horní Štěpanice. Droga poprowadzi Cię wśród lasów i pól, aż do cmentarza ewangelickiego, następnie do cmentarza katolickiego z kościołem pod wezwaniem Trójcy Przenajświętszej, gdzie możesz włączyć się do drogi. Z parkingu przy kościele Trójcy Przenajświętszej kontynuuj wędrówkę po drodze, a po około 100 m skręć w prawo, po leśnej ścieżce, aż do **Ruin zamku Horní Štěpanice [czes. Zřícenina hradu Horní Štěpanice]**. Zamek składał się z dwóch części, wyżej położonego i lepiej umocnionego Zamku górnego, w którym mieszkali właściciele, oraz Dolnego zamku, w którym mieściła się produkcja. Źródła literackie podają, że założycielem zamku na przełomie XIII i XIV wieku był Jan z Valdštejna. Zamek jednakże, zgodnie z tym, co pokazały wykopaliska

archeologiczne, potwierdzając przypuszczenia Balbína, powstał już w drugiej połowie XIII wieku i został założony przez Jindřicha z Valdštejna. Zamek w XIV i XV wieku nadal był własnością Valdštejnów – w tym czasie wydobywano w okolicy zamku rudę i złoto, zaś zamek stał się centrum administracyjnym regionu. Na początku XVI wieku zamek przestał być zamieszkiwany, a w 1524 roku opustoszał całkowicie.

Z zamku wrócisz tą samą drogą do kościoła Trójcy Przenajświętszej. Kierując się z kościoła, idź cały czas w lewo po drodze, która jest jednocześnie trasą rowerową K10, aż do skrzyżowania. Skręć w lewo i włącz się ponownie do oznaczonej na czerwono Drogi Buchara. Tą drogą przejdziesz koło kaplicy w Dolnych Szczepanicach [czes. Dolní Štěpanice] oraz przejdziesz przez rzekę Izerkę. Skręć w lewo na główną drogę (Karkonoska

[czes. Krkonošská]). Po blisko 1 km skręć w lewo. Oznaczoną czerwonym kolorem Droga Buchara (ul. U Jizerky) kieruj się do obwodnicy w Hrabaczowie [czes. Hrabáčov]. Przejdź przez drogę. Koło przystanku autobusowego kieruj się ponownie na główną drogę (Karkonoska). Po kilku krokach przejdź przez drogę. Idąc nią trafisz na rozdroże. Tutaj skręć w lewo (ul. Hanče i Vrbaty). Ta droga to jednocześnie trasa rowerowa nr 22. Poprowadzi Cię do **domku Bohumila Hanča**. Bohumil Hanč, najsynniejszy czeski narciarz, mieszkał ze swoją żoną w domku w Hrabaczowie, nr posesji 771, przed pierwszą wojną światową. Dnia 24. 3. 1913 roku wziął udział na zawodach na karkonoskich grzbietach górskich, na dystansie 50 km. Po pełnej odwagi walce z żywiołem okrutnych gór, zmarł w wyniku wyczerpania i wychłodzenia.

Kontynuuj wędrówkę z domku Bohumila Hanča czerwonym szlakiem, przez przejazd kolejowy, wzdłuż lewego brzegu rzeki Jilemki, aż do obwodnicy. Przejdź przez drogę, obok domu U Labutě idź prosto, po koło 100 m skręć w pierwszą przecnicę w prawo, zaś po kolejnych 100 m skręć w lewo. Opuść drogę Buchara wchodząc na żółty szlak turystyczny. Ścieżka prowadząca przez Park Zamkowy poprowadzi Cię do **Muzeum Karkonoskiego [czes. Krkonošské muzeum]**. Muzeum znajduje się we wspaniałym budynku Pałacu w miejscowości Jilemnice. Muzeum Karkonoskie założono w 1891 roku w związku z pierwszymi przygotowaniem do Czechosłowackiej Wystawy Etnograficznej w Pradze. Muzeum mieści się w pomieszczeniach byłego zamku książąt Harrach od roku 1953. Powstanie muzeum zasadniczo jest zasługą niedysyjszego dyrektora szkół dla dziewcząt w miejscowości Jilemnice, Jáchyma Metelki (1853–1940). Od 1979 roku park pałacowy jest pod zarządem Dyrekcji Karkonoskiego Parku Narodowego. Zbiory muzeum skupiają się

przede wszystkim wokół tematyki historii i etnografii zachodnich Karkonoszy, początku i rozwoju czeskiego narciarstwa. W części będącej galerią dominuje jest twórczość Františka Kavána (1866–1941). Wystawa stała co roku uzupełniana jest o szereg wystaw i imprez towarzyszących.

Po zwiedzeniu muzeum czeka Cię w Jilemnicy jeszcze jedna wyjątkowa część miasta. Nie możesz jej pominąć. Podążając żółtym szlakiem turystycznym, który wiedzie koło probostwa (ul. Kostelní) i figury św. Jana Nepomucena, trafisz do zrębowych chat, które mieszczą się w **Ciekawskiej uliczce [czes. Zvědavá ulička]**. Ciekawska uliczka [czes. Zvědavá ulička] jest unikatowym zespołem zabudowań architektury ludowej. Większość domów pochodzi z okresu po pożarze miasta w 1788 roku. Nazwa uliczki wzięła się stąd, że domy po stronie zachodniej są ustawione w taki sposób, by każdy kolejny przesunięty był o jedną oś okna bliżej ulicy. W ten sposób szybko się zwęża, domy tworzą wrażenie jakby ciekawskości swoich mieszkańców, którzy chcieliby obserwować to, co dzieje się na ówczesnej głównej drodze.

Mechaniczna szopka Metelki na Zamku Jilemnickim

Tama na zaporze Łaby

Ze Szpindlerowego Młyna [czes. Špindleruv Mlýn] przez Górę Jana [czes. Janova hora] do Vrchlabí

Zapora na Łabie, Szpindlerowy Młyn ➔ Skála Harracha [czes. Harrachova skála] ➔ Farma koni huculskich, Góra Jana [czes. Janova hora] ➔ Wieża widokowa Žalý ➔ Vrchlabí

stopień trudności: trasa średnia ➔ długość trasy: 16,5 km

Punktem wyjścia wyprawy turystycznej jest **Zapora na Łabie [czes. přehrada Labská]** w Szpindlerowym Młynie. Bodźcem do

wybudowania zapory były ogromne powodzie pod koniec XIX wieku. Przyczyniły się one do katastrofalnych szkód. Głównym

zadaniem tego wspaniałego dzieła jest złagodzenie przepływu fali wezbraniowej oraz ochrona terenów pod zaporą. Budowę zapory rozpoczęła w 1910 roku austriacka firma z Wiednia Redlich & Berger. Zapora została oddana do użytku w 1918 roku. Z upływem lat zapora kilka razy remontowano. Ostatnie prace remontowe miały miejsce w latach 2006–2007. Wysokość zapory od jej podstawy wynosi 41 metrów, w koronie sięga 154 metrów. Całkowita pojemność zbiornika wynosi 3,292 mln m³ zaś maksymalna powierzchnia zalanego obszaru wynosi 26,78 ha. Pośrodku kołnierza powietrznego znajdują się inicjały R. Č., jako symbol Republiki Czeskiej.

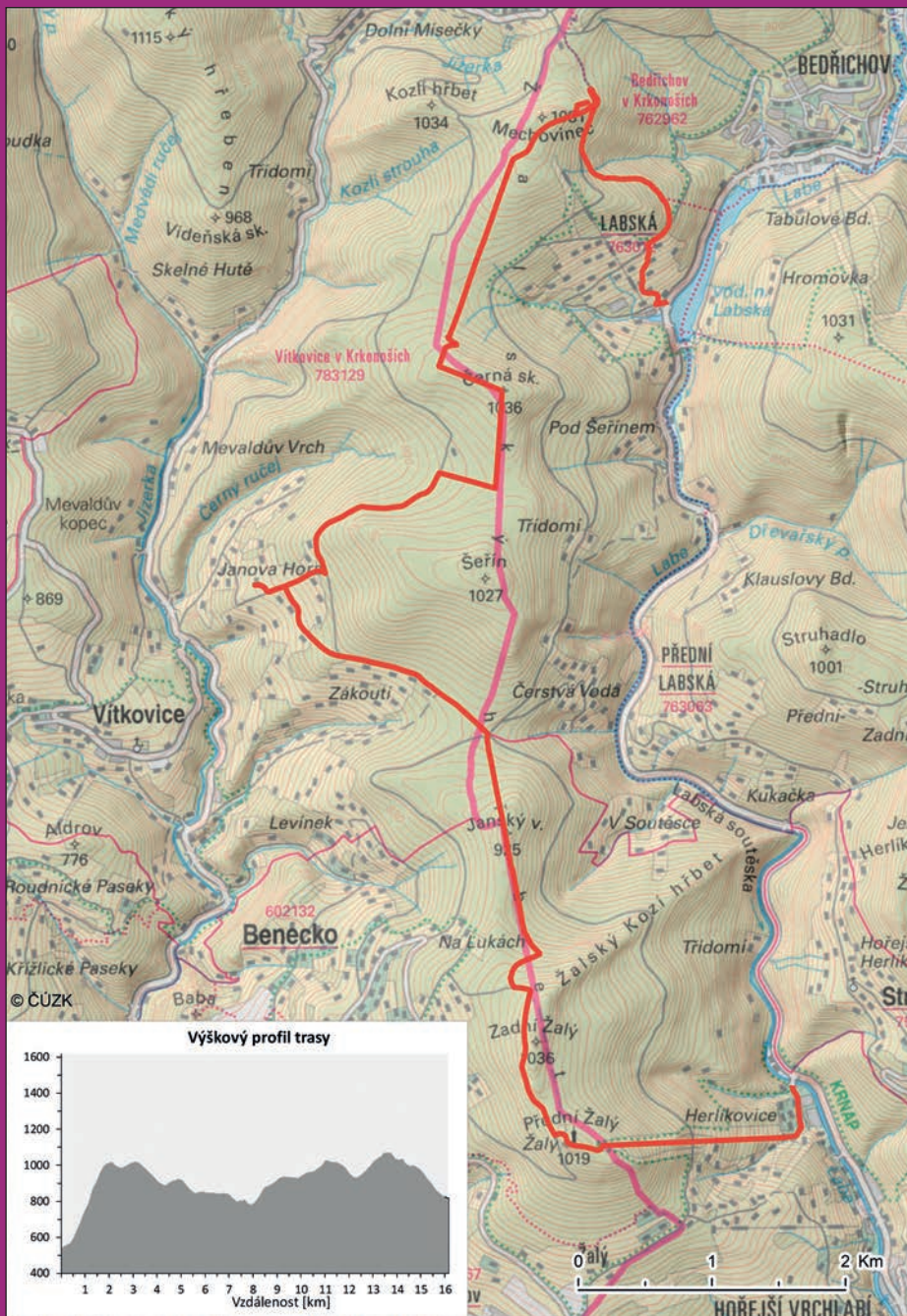
Od zapory kieruj się w prawo niebieskim szlakiem turystycznym, do punktu widokowego **na Skale Harracha [czes. na Harrachově skále]**. Ze Skály Harracha,

która znajduje się na wysokości 1 035 metrów nad poziomem morza, rozciąga się wspaniała panorama na Szpindlerowy Młyn czy Horní Mísečky, podobnie jak na karkonoskie szczyty, na przykład Kozie Grzbiety [czes. Kozí hřbety], Łąkową Górę [czes. Luční hora], Złote Wzgórze [czes. Zlaté návrší] czy Medvědíň. Jeśli nie jesteś pewien, na który szczyt właśnie spoglądasz, popatrz na dostępną drewnianą mapę panoramiczną.

Z wieży widokowej skieruj się na czerwony szlak, który jest nazywany **Drogą Buchara [czes. Bucharova cesta]**. Trasa została tak nazwana na cześć Jana Buchara, nauczyciela prowadzącego, z miejscowości Dolní Štěpanice, jednego z twórców czeskiej turystyki i narciarstwa w Karkonoszach. Droga została zbudowana przez Jilemnicki Klub Czeskich

Szpindlerowy Młyn [czes. Špindlerův Mlýn] z Harrachovskiej skály

Konie huculskie na Górze Jana [czes. Janova Hora]

Turystów oraz w dużej mierze dzięki samemu Janowi Bucharowi. Idąc tą drogą przejdiesz przez **Mechovinec** (1 081 m n. p. m.). To najwyższy i najbardziej wysunięty na północ szczyt Łańcucha Żalskiego. Następnie przez **Czarną skałę** [czes. **Černá skála**] (1 039 m n. p. m.), na szczycie której przygotowano punkt widokowy, dostępny z wyznaczonej ścieżki, choć widok ogranicza las. Idź czerwonym szlakiem turystycznym schodząc ze skały. Po około 800 m skręć w prawo. Droga poprowadzi przez las, następnie jeszcze nieoznaczoną drogą pokonasz kolejnych 400 m. Dojdziesz do rozdroża, po lewej stronie włącz się do oznakowanej trasy rowerowej K10. Po kolejnych 1,3 km dojdiesz do kolejnego rozdroża. Skręć w prawo, zejźdź z trasy rowerowej. Droga poprowadzi Cię do **Farmy koni huculskich na Górze Jana** [czes. **Farma Hucul na Janově hoře**].

Historia farmy bierze swój początek w 1979 roku, kiedy na Górze Jana dotarła pierwsza grupka pracowników z Czeskiego Związku Ochrony Przyrody. Rozpoczęli oni prace na terenie byłego cieletnika. Pierwsze konie różnych ras, wśród których były Klacz huculska i ogier, przyszły

do wyremontowanych stajni wiosną 1980 roku. Stopniowo dokupowano kolejne **konie huculskie** z różnych zakątków naszego kraju, dziś stado tej górskiej rasy, która pochodzi z terenów Łuku Karpackiego, liczy prawie 70 koni. Farma licząca 300 hektarów pastwisk, daje możliwość przeżycia niezapomnianej przejażdżki oraz delektowania się widokami na karkonoskie szczyty górskie oraz dolinę rzeki Izerki. Można również podziwiać tutaj stada bydła górskiego Highland, z długą, opadającą, gęstą sierścią, które pochodzi ze Szkocji, lub stadko kóz. Farma od 1998 roku znajduje się na liście Ekologicznych Gospodarstw Rolnych.

Po przejażdżce ze szlachetnym kompanem lub zwiedzeniu pięknego gospodarstwa, idź prosto drogą z farmy, a po około 200 m włącz się do oznakowanej trasy rowerowej K10B. Po kolejnych 500 m dojdiesz do rozdroża, stąd idź cały czas prosto po oznakowanej trasie rowerowej. Idąc tą trasą po około 1,3 km dojdiesz **na Prostą** [czes. **Na Rovinku**]. Stąd kieruj się w prawo, czerwonym szlakiem – Droga Buchara, a jednocześnie oznakowaną trasą rowerową K10A. Po niespełna 1 km

dotrzesz do rozdroża, na którym opuścić oznakowaną trasę rowerową, idąc dalej czerwonym szlakiem, Drogą Buchara. Po kolejnym kilometrze droga z rozdroża poprowadzi Cię w lewo. Ponownie włącz się do trasy rowerowej K10A. Po około 1,5 km dotrzesz do ostatniego skrzyżowania, z którego ruszysz w lewo, żółtym szlakiem, do **wieży widokowej Žalý [czes. rozhledna Žalý]**. Kamienna wieża widokowa Žalý została zbudowana w 1892 roku. Kiedyś w tym miejscu stała drewniana wieża widokowa, której budowę zlecił w 1836 roku książę Jan Harrach. Przy dobrej widoczności można z wieży podziwiać całą panoramę Karkonoszy, część Gór Izerskich i Orlickich, podgórze oraz część Czeskiego Raju.

Kilka metrów od wieży znajduje się kolejka linowa, którą można zjechać do Herlíkovic, części miasta **Vrchlabí**, zaś autobusem dalej do centrum miasta. Jeśli masz jeszcze dość sił i chęci, by pokonać kolejnych 7 km tras, które oferują wspaniałe widoki na szczyty karkonoskich gór, wyrusz z wieży widokowej Žalý żółtym szlakiem. Trasa poprowadzi Cię przez lasy, łąki, górskie budy i pastwiska, obok **kapliczki św. Anny i 14 Wspomożycieli**, która dzięki datkom publicznym została odnowiona w latach 1997–1999. Trasa dalej prowadzi do centrum miasta Vrchlabí, do dawnego Klasztoru Augustynów, gdzie znajdują się obecnie wystawy Muzeum Karkonoskiego Dyrekcji KPN.

Kaplica św. Anny i 14 Świętych Wspomożycieli

Centrum Szpindlerowego Młyna

Szpindlerowy Młyn [czes. Špindlerův Mlýn] Przez Szpindlerowy Młyn za drwalami, diablami i wodnikami

Szpindlerowy Młyn [czes. Špindlerův Mlýn], dworzec autobusowy → Trasa drwalska [czes. Dřevařská cesta] → buda pod Białą Łabą [czes. bouda U Bílého Labe] → ścieżka dydaktyczna Czarci kanał [czes. NS Čertova strouha] → Trasa Webera [czes. Weberova cesta] → Dziewczęce kładki [czes. Dívčí lávky] → Biały most [czes. Bílý most] → Szpindlerowy Młyn [czes. Špindlerův Mlýn], dworzec autobusowy

stopień trudności: trasa średnia → długość trasy: 14,7 km

Trasa rozpoczyna się na dworcu autobusowym, z którego wyruszamy w prawo zielonym szlakiem do skrzyżowania.

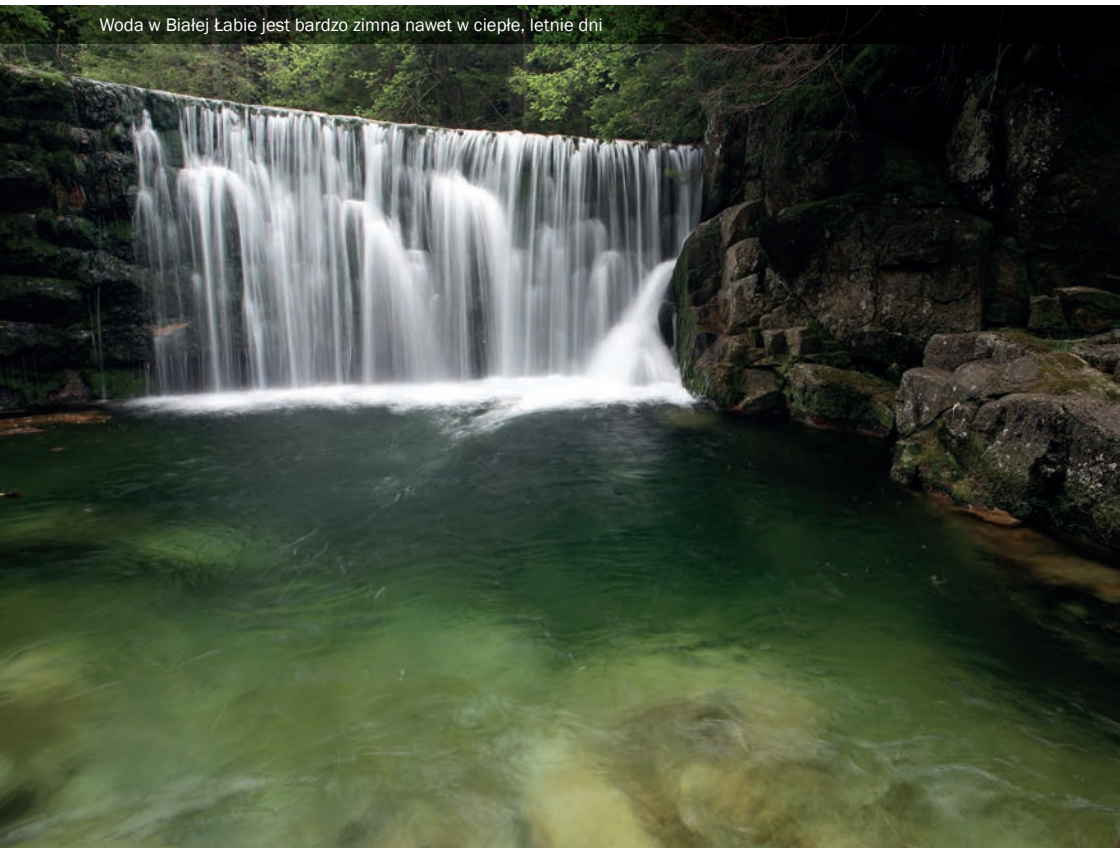
Po lewej stronie zobaczysz unikatowy, szpindlerowski **Biały most [czes. Bílý most]**. Ten żelazobetonowy, łukowy most

segmentowy, został zbudowany w 1911 roku. Ze względu na swój kształt stanowi symbol miasta. Długość mostu wynosi 27,6 m i stanowi dzisiaj część strefy dla pieszych. Na skrzyżowaniu skręć w prawo (ul. Svatopetrská) a po blisko 200 m, przed budynkiem Biblioteki Miejskiej, skręć w lewo. Trasa prowadzi nieznacznie pod górę obok Urzędu Miasta oraz Centrum Informacji Turystycznej. Po około 100 m włącz się do czerwonego szlaku. Wyjdiesz na leśne rozdroże, gdzie zgodnie z drogowskazem powinieneś iść żółtym szlakiem w lewo, koło zadaszenia, nazywanego Trasą Drwala [czes. Dřevařská cesta]. Nie zapomnij podczas wędrowki zatrzymać się od czasu do czasu, rozkoszować się widokami na karkonoskie szczyty górskie oraz karkonoskie budy. Po około 3,5 km trasa

poprowadzi Cię ostatnich kilka metrów przez las aż do **budy Pod Białą Łabą [czes. bouda U Bílého Labe]**. Jeśli zapomniałeś kanapki masz świetną okazję, by się tu zatrzymać i spróbować dania *Krkonošské Kyselo* [rodzaj regionalnego czeskiego żurku] lub doskonałych knedli z jagodami.

Idź następnie cały czas żółtym szlakiem. Przejdź przez drewniany mostek, po około 200 metrach do żółtego szlaku dołączy **Ścieżka dydaktyczna Czarci kanał [czes. Naučná stezka Čertova strouha]**. Na trasie 1,4 km znajduje się 8 przystanków. Dowiesz się na przykład, dlaczego właśnie w to miejsce na początku XX wieku kamieniarze poprowadzili Czarci kanał przez wybudowane koryto, dlaczego użyli do tego granitu i w jaki sposób nasiąknięty

Woda w Białej Łabie jest bardzo zimna nawet w ciepłe, letnie dni

Dół Białej Łąby

las chroni przed powodzią. Na końcu ścieżki dydaktycznej znajduje się dawna kuźnia. Wróć z tego miejsca, pokonując 100 metrów rusz prosto nieoznakowaną

Trasą Hoffmana [czes. Hoffmanova cesta]. Korzystaj ze wspaniałych widoków podczas wędrówki, podziwiając karkonoskie lasy i szczyty górskie. Po krótkim odcinku, około 1,5 km, dojdiesz do rozdroża (TK 861). Skręć teraz w lewo i wejdź na żółty szlak turystyczny, który ponownie zaprowadzi Cię na początek ścieżki dydaktycznej. Idąc w prawo dojdiesz ponownie do budy pod Białą Łabą.

Wychodząc z budy, idź w prawo, niebieskim szlakiem turystycznym, nazywanym również **Trasą Webera**, na pamiątkę dziekana z Vrchlabí, przedstawiciela Karkonoskiego Towarzystwa Turystycznego. Na tej trasie,

która prowadzi przez Dolinę Białej Łąby, zobaczysz wspaniałe wodospady oraz liczne kaskady. Między budą Pod Białą Łabą a kładką na drodze, przez którą przejdiesz, znajduje się Wodospad Płytkowy [czes. Plotnový vodopád], który płynie na wysokości 5,3 m po gładkiej płycie skalnej, wpadając do głębokiej, wielkiej kipieli. Następny to Wodospad Długi [czes. Dlouhý vodopád], jego wysokość wynosi 14,5 metra, jest praktycznie schowany w pasie roślinności krzewiastej. W pobliżu punktu odpoczynkowego Pod zwózką [czes. U svozu], znajduje się Wodospad głazowy [czes. Balvanový vodopád]. Jego nazwa pochodzi od wielkiego, okrągłego głazu, który po jednej z dawnych powodzi, zaklinował się metr nad powierzchnią, w wyrwie skalnej pod wodospadem, tworząc skalny most. Powódź z 2006 roku ponownie go wyrwała, ale wyrwa ponownie zapełniła się kolejnymi głazami, tym razem

U Dívčích lávek

w całym jej profilu. Na toku rzeki Białej Łąby powstała Siatkowa kaskada [czes. Mřížková kaskáda], której wysokość wynosi 3,4 m. Kolejny wodospad to Wielki skok [czes. Velký skok], co prawda nie robi wrażenia jeśli chodzi o wysokość, która wynosi ponad 2 m, ale tworzy naprawdę ostry stopeń, po prawej stronie, o kącie nachylenia 45°, po lewej stronie całkowicie pionowy. Kolejna to Kaskada brzęcząca [czes. Hučivá kaskáda], sięgająca wysokości 4 m, następnie Kaskada schodowa [czes. Schodová kaskáda], przy tablicy informacyjnej, która podzielona jest prawie regularnymi schodami wzdłuż pionowych i poziomych złóż, do prostopadłych względem toku rzecznego płaszczyzn rozpadlin. Kolejną jest Kaskada spływowa [czes. Soutoková kaskáda] przy ujściu Czarneho Potoku [czes. Černý potok], o wysokości 3,4 m. Pod ujściem Czarneho Potoku znajduje się Wielki Wodospad [czes. Velký vodopád], który jest najbardziej kaskadowym, a przez to najbardziej atrakcyjnym na całej Białej Łąbie. Jego ściana wodospadowa jest niezwykle spękana, dlatego w przeciwieństwie do pozostałych wodospadów karkonoskich na granicy, niezwykle szybko ulega erozji. U podnóża posiada niezwykle głęboki podest, osłonięty z lewej strony ścianą skalną, zaś z prawej strony

drogą w dolinie. Ostatnim znaczącym stopniem są Dziewczęce progi skalne [czes. Dívčí peřeje], między mostem drogi prowadzącej do Budy Szpindlerowej [czes. Špindlerova bouda] a ujściem rzeki Łąby, których elementem jest wielki kocioł z niezwykle, trójkątnym w przybliżeniu, obrysem.

Kilkadziesiąt metrów od ostatnich progów skalnych pod koronami drzew znajduje się sezonowy domek drewniany Dyrekcji KPN w miejscu, gdzie stała **Buda pod Dziewczęcymi progami skalnymi [czes. bouda u Dívčích lávek]**. Otrzymasz tam ciekawe rady dotyczące wycieczek w Szpindlerowym Młynie i jego okolicach. Wychodząc z domu udaj się w lewo niebieskim szlakiem. Teraz jednakże już Drogą Harracha wzdłuż rzeki Łąby. Po około 2,2 km idź obok dolnej stacji kolejki linowej na Medvědíň, stąd innego dnia możesz pójść na wycieczkę, by poznać, o czym mówi historia Liczyrzepy, lub zbadać Trasę Niedźwiedzia [czes. Medvědí cesta]. Tym razem idź jednak ciągle prosto niebieskim szlakiem, aż do centrum Szpindlerowego Młyna, do Białego Mostu. Tu możesz zrobić sobie ostatnie zdjęcie z tej wycieczki. Ruszaj na dworzec autobusowy, gdzie trasa miała swój początek, a teraz również koniec.

Spływ Łąby i Białej Łąby

Dolina Łaby [czes. Labský důl]

Szpindlerowy Młyn [czes. Špindlerův Mlýn]

Szpindlerowy Młyn [czes. Špindlerův Mlýn], dworzec autobusowy → Biały most [czes. Bílý most] → Centrum informacji Dyrekcji KPN [czes. IC Správy KRNPAP] → ścieżka dydaktyczna Dolina Łaby [czes. NS Labský důl] → Łabska buda [czes. Labská bouda] → Złote wzgórze [czes. Zlaté návrší] → Szpindlerowy Młyn [czes. Špindlerův Mlýn]

stopień trudności: trasa średnia → długość trasy: 11,9 km

Punktem początkowym jest **Szpindlerowy Młyn [czes. Špindlerův Mlýn]** leżący w samym sercu Karkonoszy. Miasto oferuje swoim gościom i mieszkańcom szeroką sieć ścieżek turystycznych dla turystyki pieszej, rowerowej i narciarstwa biegowego, na szczyty górskie i w kierunku pogórza.

W centrum miasta idź z dworca autobusowego zielonym szlakiem turystycznym

do skrzyżowania z unikatowym **Białym mostem**. Ten żelazobetonowy, łukowy most segmentowy, został zbudowany w 1911 roku. Ze względu na swój kształt stanowi symbol miasta. Długość mostu wynosi 27,6 m i stanowi dzisiaj część strefy dla pieszych. Przejdź przez most, skróć w prawo, idź niebieskim szlakiem pod prąd rzeki Łaby. Trasa prowadzi do dolnej stacji kolejki linowej na Medvědíń.

Stąd idź cały czas w prawo przez most, przejdź przez parking i skręć w lewo. Idź trasą rowerową K15 a po około 200 m dojdiesz do **Centrum informacji Dyrekcji KPN**. Możesz tutaj zobaczyć wystawę poświęconą historycznym przemianom przyrody karkonoskiej i regionu. Na pewno otrzymasz tutaj przydatne informacje dotyczące Karkonoskiego Parku Narodowego.

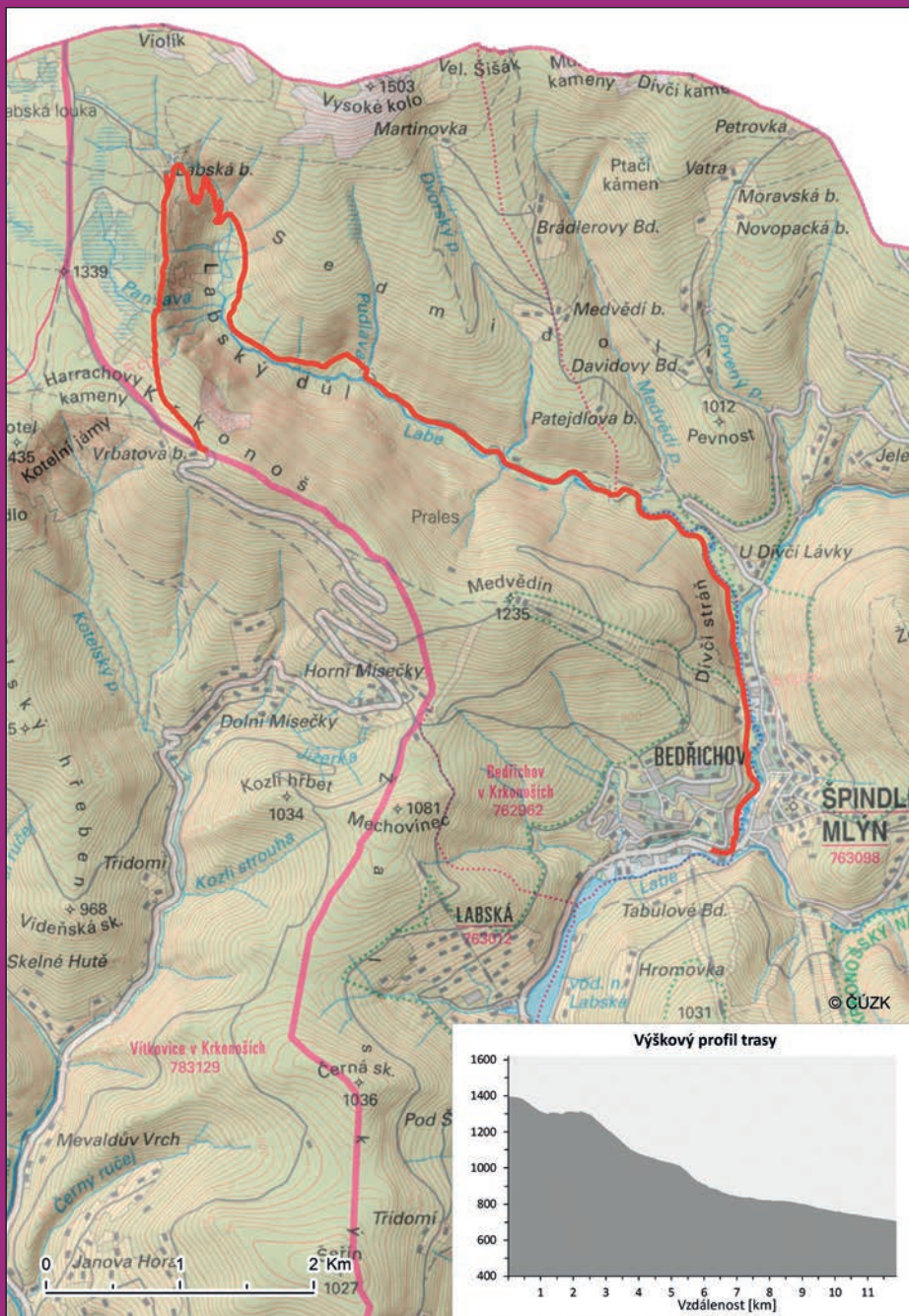
Następnie idź około 100 m po trasie rowerowej K15, następnie zaś skręć w lewo. Droga poprowadzi Cię do mostu na rzece Biała Łaba. Za mostem skręć w lewo, idź w stronę drogowskazu Pod Dziewczęcym

Morena lodowcowa

Wodospad Panczawski [czes. Pančavský vodopád] i Dolina Łaby [czes. Labský důl]

zbozchem [czes. Pod Dívčí strání], tu bierze swój początek **Ścieżka dydaktyczna Dolina Łaby [czes. Naučná stezka Labský důl]**. Długość ścieżki wynosi 7,5 km. Ma 8 paneli informacyjnych, które pokazują, jak rozróżnić kamienie z moreny i z potoku, bez czego nie może powstać karkonoski ogródek, lub która dolina lodowcowa w Karkonoszach jest najpiękniejsza. Trasa dolina lodowcowa, która praktycznie kopiuje meandry rzeki Łaby, prowadzi przez piękne lasy karkonoskie, oferując wspaniałe widoki na grzbiety karkonoskie, odślaniając przy tym majestatyczność najwyższego czeskiego wodospadu na rzece Panzwawie [czes. Pančava] oraz wyjątkowość kaskadowego wodospadu Łabskiego.

Ścieżka dydaktyczna kończy się przy **Budzie Łabskiej [czes. Labská bouda]**, której historia bierze swój początek w 1830 roku. Przez lata miała wielu właścicieli i przeszła liczne remonty. Spłonęła w 1965 roku, zaś rok później, w 1969 roku, położono kamień węgielny pod nowy, dziewięciopiętrowy żelazobetonowy budynek z wielkiej płyty, który stoi tu do dziś. Możesz teraz odpocząć i nabrać sił po ciężkiej wyprawie. Gdy będziesz gotów, by ruszyć dalej, skręć w lewo na czerwony szlak, w kierunku Złotego wzgórza i Budy Vrbaty.

Na tym odcinku zejdziesz po **Drodze Buchara [czes. Bucharova cesta]**. Trasa została tak nazwana na cześć Jana Buchara, nauczyciela prowadzącego

Schronisko Labská bouda

Goryczka trojeściowa

z miejscowości Dolní Štěpanice, jednego z twórców czeskiej turystyki i narciarstwa w Karkonoszach. Droga została zbudowana przez Jilemnicki Klub Czeskich

Turystów oraz w dużej mierze dzięki samemu Janowi Bucharowi. Trasa oferuje niezliczone możliwości, by zatrzymać się na chwilę i odpocząć, rozkoszując się wspaniałymi widokami na Dolinę Łaby. Możesz rozejrzeć się z wysokości Wodospadu Panczawskiego, przy pomniku Hanča możesz wspomnieć na tragiczny los Bohumila Hanča i związaną z nim historię zawodów narciarskich w Karkonoszach, jak również skorzystać z zapierających dech w piersiach widoków naszych najwyższych gór. Czerwony szlak prowadzi do **Budy Vrbaty na Złotym wzgórzu [czes. Vrbatova bouda na Zlatém návrší]**, stąd możesz pojechać specjalnym autobusem turystycznym do miejscowości Horní Míšečky, następnie zaś autobusem podmiejskim dostać się do miejscowości Jilemnice, później przez Vrchlábí i z powrotem do Szpindlerowego Młyna.

Schronisko Vrbatova bouda

Centrum Szpindlerowego Młyna

Szpindlerowy Młyn [czes. Špindlerův Mlýn] Wycieczka dla rodzin z dziećmi

Kompleks narciarski Święty Piotr [czes. skiareál Svatý Petr], kolejka linowa na Plaň [czes. Pláň] ➔ ścieżka dydaktyczna Mechowa alejka [czes. NS Mechová pěšinka] ➔ zapora na Łabie

stopień trudności: trasa łatwa

długość trasy: 9,3 km

Tym razem wybierzemy się razem do ośrodka górskiego **Szpindlerowy Młyn [czes. Špindlerův Mlýn]**, który leży w samym sercu Karkonoszy. Miasto rozpościera się u zbiegu dolin, przez które płynie

rzeka Łaba [czes. Labe] oraz Potok Dolny [czes. Dolský potok]. Do miasta należą również przyległe pasma górskie, lasy, enklawy łąkowe, jak również aglomeracja osiedlowa. Miasto oferuje swoim gościom

i mieszkańcom szeroką sieć ścieżek turystycznych dla turystyki pieszej, rowerowej i narciarstwa biegowego, na szczycie górskie i w kierunku pogórza. Nazwa miasta wzięła się od młynarza Špindlera, który wraz z sąsiadami postarał się o wybudowanie własnego kościółka. Otrzymali oni pozwolenie 13 lipca 1793 roku na mocy dekretu monarchy Franciszka I. To również historyczna data, bowiem w tym dniu Špindlerowy Młyn stał się samodzielną osadą.

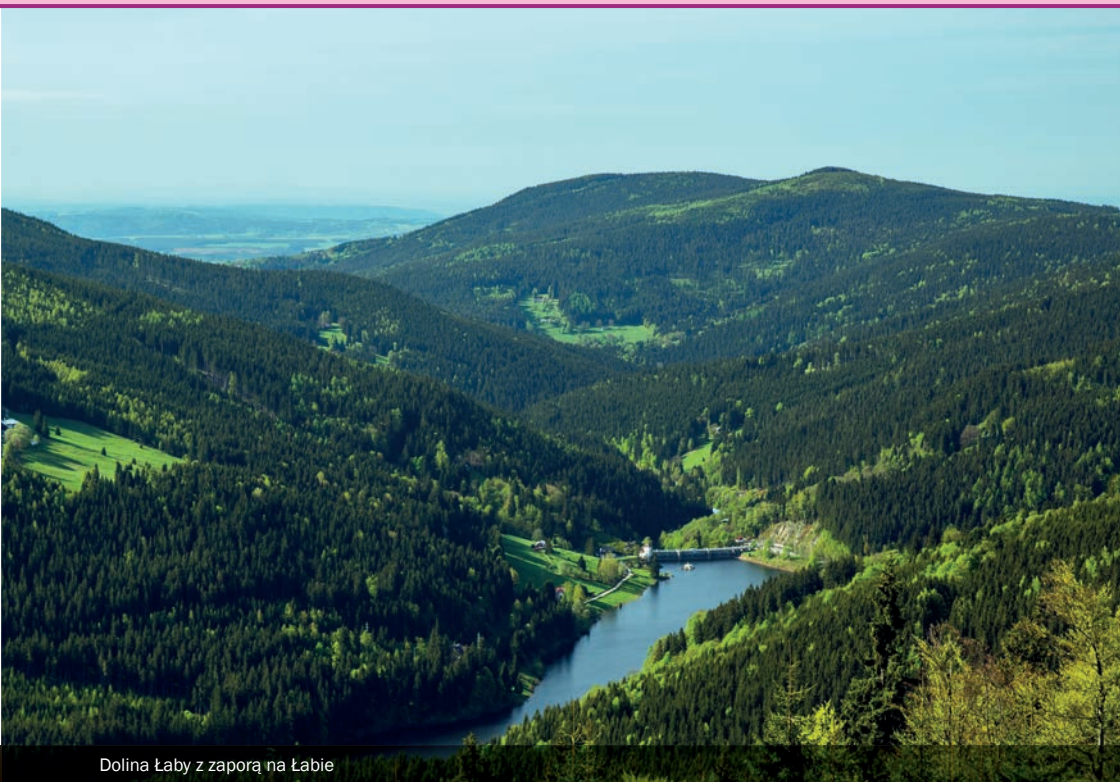
Punktem wyjścia jest dworzec autobusowy. Idź od dworca w prawo zielonym szlakiem do skrzyżowania. Po lewej stronie zobaczysz unikatowy špindlerowski **Biały most [czes. Bílý most]**. Ten żelazobetonowy, łukowy most segmentowy, został zbudowany w 1911 roku. Ze względu na swój kształt stanowi symbol miasta. Długość

Ciemnieszca biała Lobela z martwym drzewem

Karkonosze to u nas obszar prawdopodobnie największego bogactwa mszaków

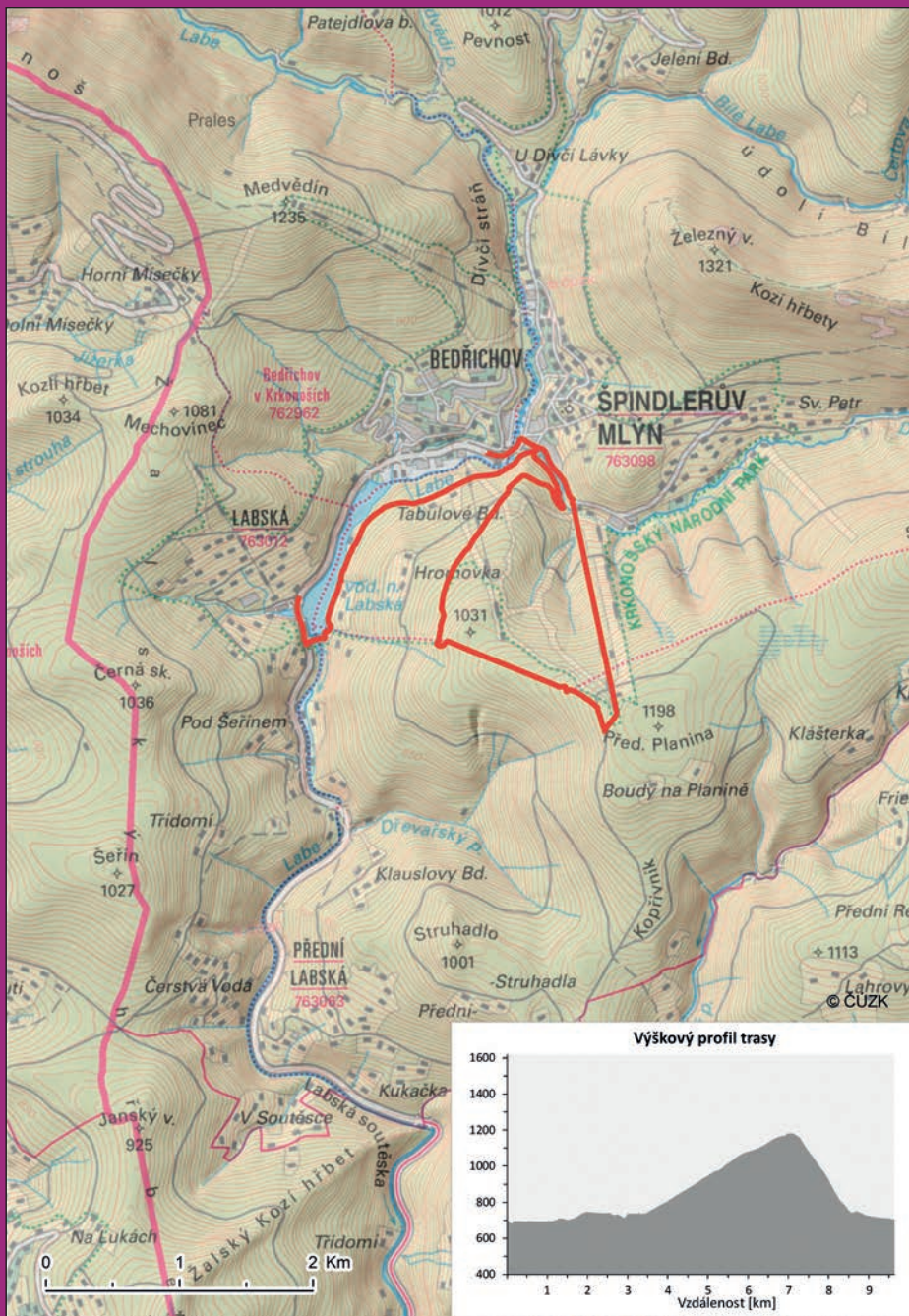
Dolina Łąby z zaporą na Łąbie

Żmija zygzakowata lubi się wygrzewać na słońcu

mostu wynosi 27,6 m i stanowi dzisiaj część strefy dla pieszych. Skręć na skrzyżowaniu w prawo (ul. Svatopetrská), później idź prosto około 700 m, aż dotrzesz do kolejki linowej. Wsiądź w kolejkę i wyjedź na Pláně.

Z tego szczytu dostępne są wspaniałe widoki do doliny Szpindlerowego Młyna oraz na okoliczne grzbiety górskie. Następnie idź **Mszaną ścieżką [czes. Mechová pěšinka]**, ścieżką dydaktyczną o długości 3,8 km. Towarzyszące panele informacyjne podają ciekawe, może i nowe informacje, dotyczące karkonoskiej roślinności. Wyszukuj, sprawdzaj, obwąchuj i zapisuj wszystko to, czego się o nich dowiesz. Ścieżka ponownie zaprowadzi Cię na dolną stację kolejki linowej na Pláně.

Kieruj się tą samą drogą z kolejki, którą tu dotarłeś. Po około 500 m dojdiesz do mostu nad Potokiem św. Piotra [czes. Svatopetrský potok]. Przejdź przez most w prawo, zielonym szlakiem. Trasa poprowadzi Cię przez szpindlerowskie lasy, obok Tabulowych Bud. Droga będzie schodzić w dół i zbliżać się do brzegów rzeki Łaby. Po około 2,4 km trasy dotrzesz do **Zapory na Łabie [czes. přehrada Labská]**.

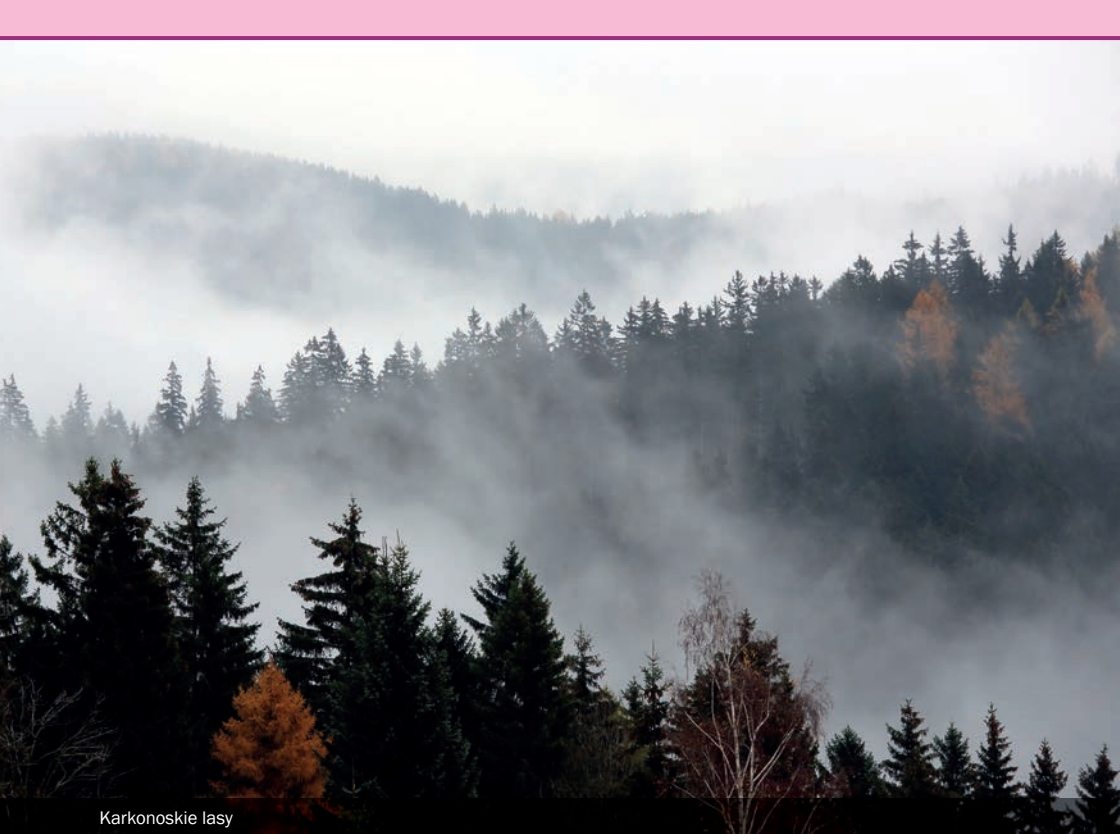
Bodźcem do wybudowania zapory były ogromne powodzie pod koniec XIX wieku. Przyczyniły się one do katastrofalnych szkód. Głównym zadaniem tego wspaniałego dzieła jest złagodzenie przepływu fali weszbraniowej oraz ochrona terenów pod zaporą. Budowę zapory rozpoczęła w 1910

roku austriacka firma z Wiednia Redlich & Berger. Zapora została oddana do użytku w 1918 roku. Z upływem lat zaporę kilka razy remontowano. Ostatnie prace remontowe miały miejsce w latach 2006–2007. Wysokość zapory od jej podstawy wynosi 41 metrów, w koronie sięga 154 metrów. Całkowita pojemność zbiornika wynosi 3,292 mln m³ zaś maksymalna powierzchnia zalanego obszaru wynosi 26,78 ha. Pośrodku kołnierza powietrznego znajdują się inicjały R. Č., jako symbol Republiki Czeskiej.

Kilka kroków stąd jest autobus, który z powrotem zawiezie Cię do centrum Szpindlerowego Młyna.

Zapora na Łabie [czes. Labská přehrada]

Karkonoskie lasy

Z Dolnego Dworu [czes. Dolní Dvůr] na Strażne [czes. Strážné]

Dolny Dwór [czes. Dolní Dvůr], kuranty dzwonkowe ➔ ścieżka dydaktyczna Ścieżka Śląska [czes. NS Slezská stezka], Budy Friesa [czes. Friesovy Boudy] ➔ browar Fries ➔ Strażne [czes. Strážné]

stopień trudności: trasa trudna ➔ długość trasy: 14,3 km

W malowniczej górskiej miejscowości **Dwór Dolny [czes. Dolní Dvůr]** można doświadczyć pięciu pór roku. Jak to możliwe? Jest tak dzięki unikatowym kurantom

dzwonkowym. Zostały one zainstalowane w 1995 roku na kościele, na zlecenie honorowej obywatelki miasta, pani Anny Aleny Kyšerowej. **Kuranty dzwonkowe**

[czes. Zvonkohra] odgrywają zawsze cztery melodie, zawsze inne dla każdej pory roku, zaś w Boże Narodzenia kolędy. Kuranty grają od poniedziałku do piątku, zawsze o godzinie 10 i 17, w soboty i w niedziele o godzinie 10, 12 i 17. Kościół św. Józefa, który został wybudowany tutaj w latach 1802–1806, został poświęcony św. Józefowi, na cześć patronki budowli, hrabianki Josefyny Czernin-Morzinowej. Wsłuchaj się zatem w dzwony kościoła św. Józefa, a potem wyrusz w trasę.

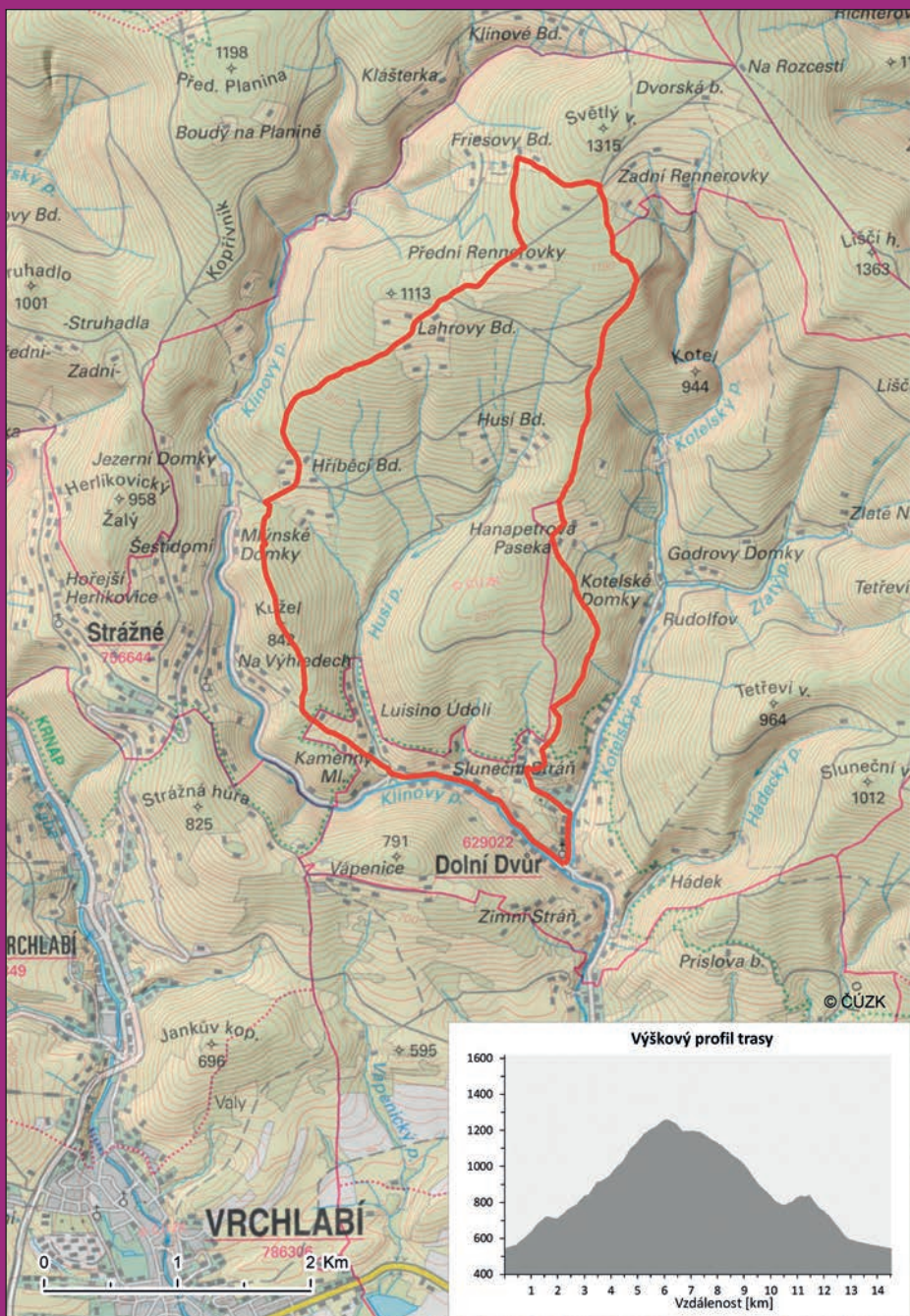
Kieruj się żółtym szlakiem, wzdłuż Potoku Kotelskiego, w kierunku kompleksu narciarskiego i hotelu Morava. Na skrzyżowaniu przy kompleksie narciarskim skręć w lewo. Idź cały czas żółtym szlakiem przez Słoneczne zbocze [czes. Sluneční Stráň], mijając ostatnie zabudowania. Trasę kontynuuj przez las. Po około 300 metrach

Kuranty dzwankowe

Kościół św. Józefa w Dworze Dolnym [czes. Dolní Dvůr]

dotrzesz w lesie do rozdroża. Żółty szlak skręca w prawo. Idź kolejny kilometr do kolejnego rozdroża, gdzie żółty szlak krzyżuje się z oznakowaną trasą rowerową K1B. Idź prosto żółtym szlakiem, aż wyjdiesz z lasu prosto na Pasekę Hanapetrową. **Hanapetrova Paseka** to miejsce, w którym odkryto ślady wydobywania rud w XIX wieku. Po niespełna 100 metrach trasa skręca w lewo do rozdroża, stąd żółty szlak biegnie prosto. Prowadzi ponownie leśną drogą. Po około 700 metrach dojdiesz do rozdroża, idź prosto. Przechodzisz terenami gminy **Strážné**, która rozciąga się na terytorium dwóch historycznych miejscowości – Herlíkovic, które w 1951 roku, jako samodzielna miejscowość przestały istnieć i zostały podzielone między miejscowości Vrchlábí i Strážné – oraz Pommerndorfu, co było ówczesną nazwą miejscowości. Ta góraska miejscowość jest dzisiaj popularnym miejscem na urlopy letnie i zimowe, oferuje rozrywkę dla rodzin z dziećmi oraz wymagających turystów.

W odległości 1 kilometra znajduje się rozdroże, na którym żółty szlak skręca w lewo. Kolejny kilometr dzieli nas od

skrzyżowania, gdzie żółty szlak przepłata się z czerwonym. Tędy prowadzi również **Dydaktyczna ścieżka śląska [czes. Naučná Slezská stezka]**. Ścieżka dydaktyczna na całej długości wiedzie przez Domki Stawowe [czes. Rybniční Domky], obok Kamieniołomu Strážné, Hřibčích Bud, Lahrových Bud, Předních Rennerovek [czes. Přední Rennerovky], Tylnych Rennerovek [czes. Zadní Rennerovky], Dworskich bud [czes. Dvorské boudy], chaty Na Rozdrożu [czes. chalupa Na Rozcestí] i Výrovky. Długość ścieżki wynosi 5,5 km. Prowadzi śladami pielgrzymów wędrujących przez ponad tysiąc lat z Środkowych Czech na Śląsk i z powrotem. Z siedmiu stacji dowiesz się, dlaczego starzy budarze nie lubili koni, co wyprawiali Szwedzi w Karkonoszach w XVI wieku a mieszkańcy Karkonoszy Szwedom, lub dlaczego w miejscu, w którym dziś stoi chata na Rozdrożu, nigdy nic nie stało.

Skręć w prawo na skrzyżowaniu a po kilku metrach w lewo, zielonym szlakiem turystycznym kieruj się do **Bud Friesa [czes. Friesovy Boudy]**. Pierwsza wzmianka o nich pochodzi z 1676 roku, kiedy to pewien Jiří Fries otrzymał pozwolenie na

Kamienny Krzyż Trzech Króli Pruskich [czes. Svědský kříž]

Zadní Rennerovky

postawienie budy. Budy przez długi czas mieściły się z daleka od szlaków turystycznych. Ale kiedy wybudowano kolejkę na Pláň w 1947 roku, stały się punktem zainteresowania turystów. Budy miały w ciągu minionych lat pięciu właścicieli i przeszły liczne remonty. Na przykład budynek obecnego hotelu Friesovy boudy nr posesji 95, został w 1987 roku kompletnie zburzony, nowy został postawiony bliżej lasu. Kompleks Bud Friesa tworzą trzy budy – Hotel Friesovy boudy, Penzion Andula oraz Chata Ministerská. W Pensjonacie

Schronisko Friesovy Boudy

Anula [czes. Penzion Andula] znajduje się domowy minibrowar Fries. Można spróbować trzech rodzajów orzeźwiających rodzajów piwa Fries 12° Světlé [jasna dwunastka], 13° Polotmavé [półciemna trzynastka] lub 14° Polotmavé typu Ale [półciemna czternastka typu Ale].

Drogą, którą dotarłeś do Bud Friesa wróć do Śląskiej ścieżki dydaktycznej. Idź czerwonym szlakiem przez **Budy Lahra [czes. Lahrový Boudy]**, które aż po dzień dzisiejszy noszą nazwę po swoich gospodarzach. 1 km od Bud Lahra znajduje się się rozdroże, gdzie niebieski szlak przeplata się z czerwonym. Skręć w lewo do bud Hřibčíc Boudy, następnie idź koło dawnego kamieniołomu i do rozdroża, na którym rozdzielają się szlaki czerwony i niebieski.

Kamieniołom był w drugiej połowie XIX wieku źródłem wysokiej jakości karkonoskiego marmuru. Stosowany był w budownictwie oraz w sztuce, zarówno do produkcji drobnych przedmiotów upominkowych, jak też jako surowiec dla rzeźbiarzy. Na rozdrożu za kamieniołomem skręć w lewo, idź niebieskim szlakiem, aż dojdiesz do Doliny Luisina [czes. Údolí Luisina]. Teraz czeka na Ciebie już tylko powrotna podróż drogą do Dolnego Dworu.

Karkonoskie wycieczki – centrum

Wydała Dyrekcja Karkonoskiego Parku Narodowego w 2019 roku

Tekst: Alena Jahodová

Zdjęcia: Kamila Antošová, Štěpán Bartoš, Radek Drahný, Tomáš Koblížek, Pavel Musil, Ondřej Prosícký, Jan Štursa

© 2019 Dyrekcja Karkonoskiego Parku Narodowego, Dobrovského 3, 543 01 Vrchlabí

Wydrukowano na papierze z recyklingu.

ISBN: 978-80-7535-081-7

Jahodová, Alena. *Karkonoskie wycieczki – centrum*. Vrchlabí: Dyrekcja KRNP, 2019. ISBN 978-80-7535-081-7

112

SOS

150

HASIČI

155

LÉKAŘ

158

POLICIE

602 448 338 nebo **1210**

(+48) 985 nebo **601 100 300**

HORSKÁ SLUŽBA (CZ) / GOPR (PL)